

SLOVENSKI NAROD

Izloži vsak dan popoldne, izvenredno nedeljo in praznike. — Inzerati do 30 peti 4 2 D, do 100 vrst 50 p, večji inzerati peti vrsta 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, predčiji beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod vsja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravitelje: Kraljeva ulica št. 5, prilijče. — Telefon: 304. —
Prodajalje: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon: 34.

Postnina plačana v gotovini.

Gerard - Gerardo

Z neusmiljeno logiko zavestnega barbarstva padajo udarci raznarodovalnega fašistovskega režima na naše rojake v Julijski Krajini. Ni dneva, ki se bi prinesel novih tužnih vestí o prekanjanju in zatiranju naših bratov, o napadih na naš jezik, naše običaje, na kulturno udejstvovanje Jugoslovenov v Italiji.

Na drugem mestu prinašamo nov dokument italijanskega terorja. Narodni oče je dal svojemu sinčku ime Gerard. Italijanske matrice oblasti pa tega imena niso hotele vpisati, ampak so ga svojevoljno spremenile v italijanskega Gerarda. Oče se je pritoževal na vse instance, a zaman. Naposled je prišla zadeva pred apelacijsko sodišče v Trstu, torej pred forum, o katerem bi človek pričakoval več uvidenosti in objektivnosti, a tudi več pameti kakor od porinanih in fanatičnih lokalnih fašistovskih močestev. A tudi to sodišče je odnilo očetov priziv, je odobrilo barbarstvo poseganje v rodbinsko življenje in mali mučenik mora očitajno nositi ime Gerardo.

To je samo eden izmed nešteti primerov fašistovskega nekulturnega terorja, a značilen in arheič, ker razgalja v vsej ostudni okrutnosti barbarske metode. Fašistovski režim hoče s čimno doslednostjo zatreti vse pojave našega življa, zbrisati ga z rodne zemlje in ga nadomestiti z jančari. Kaj mu mar sveta človeška prava, kaj mu mar mednarodni običaji, pravice narodnih manjšin!

Kakšna hinavščina so zato zatiranje vodnih hranjanskih virov, da padejo žetvi v namizni, celo prajatijski sosesstvu. Kaj so res tako namizni, da mislijo, da lahko ves narod doživi ono upojnostno tezo nemasavstva in notranje zavede druge uravnotež? Križi voda. V naši žilni toči ista jugoslovenska kri, kakor v žilah rojakov onstran meje. Diano bi bilo zantevati od nas, naj bomo glumi in siepi za njihovo trpljenje, samo zato, ker nas dele umejno postavljene mejni kamni.

Italijanska nasilstva rodé sadove, ki jih v Italiji gotovo ne bodo veselili. Po prevratu je bilo v naši državi mnogo ugodnih polnikov in drugih javnih delavcev, ki so si iskreno želeli prijateljskega sožitja z Italijo in ki so verovali, da je mogoča trajna kooperacija med Italijo in Jugoslavijo, ker sta obe državi tesno navezani druga na drugo in se gospodarsko srečno izpolnjujeta. Zlasti v Srbiji in drugih vzvodnih predelih naše države je bila ta struja močna. Živo nam je še v spominu, kako so skušali Italijani ta pojav zadržati, kako so hujskali tirvate proti Srbom, Srbe proti Slovincem, da bi mogli lažje v kaimen ribarji in boji neovirano moriti naše ljudi.

Danes v Jugoslaviji ni več resnega politika, ne več ugodnega znanstvenika ali umetnika, ki bi se se navduševal za Italijo. Gospod Ninčić sam sebi ne veruje, kadar govori ex cathedra o korektnih in dobrih odnosih z Italijo. Interes Srbov in zanimanje beogradskih državnikov za zapadne pokrajine države, za Jadransko morje, za naše velike gospodarske perspektive na morju in s tem za naša prava, za naš bodoči razvoj, za vse, kar živi našega na ti razsežni jugoslovenski obali od Tržiča pa dolj do Baira in Ukinja, raste z vsakim dnem.

Naša podmorska boj ni več osamljena. Polagoma prehaja v smotreno zasnovan sistem dela in obrane, napredka in odboja celokupnega jugoslovenskega naroda.

Na vseh koncih države vstajajo močnejše informacijske in propagandne centrale, posvečene zapadnemu vprašanju. Povsod razširjamo vednost o krivicah, ki se godé jugoslovenskemu narodu. Danes obstoja enotna jugoslovenska zavest o tem, kaj se godi na Jadrani in kaj nas čaka v bodočnosti.

Vsak ukrep italijanskih oblasti proti naši narodni manjšini odjekne v milijonih jugoslovenskih src in kuje zavest dolžnosti, zavest bratske pomoči, ki mora nekoč planiti kakor vihar.

To je tista neizbežna zgodovinska logika, ki se ne da omejití in koje zmagovitega pohoda ne more zatreti nobena sila sveta. Naš odgovor na nasilstva kuje zgodovina sama, razvoj, kakor ga diktira Italija.

Gerardo se bo lahko še neovirano nazival za Gerardom.

Skupščina v znamenju krize

Slabo zanimanje za budžetno razpravo. — Novo ogorčenje med radikali proti Radiću. — Albert Thomas v Beogradu. — Današnja seja skupščine.

— Beograd, 6. februarja. Danes dopoldne je posetil direktor mednarodnega biroja za delo v Zenevi gosp. Albert Thomas ministrskega predsednika Ninko Pašića in zunanjega ministra dr. Ninčiča. Z obema se je delj časa posvetoval o mednarodnih konvencijah, ki se tičejo socialnega zavarovanja delavcev in ki so jih že vse druge države po svojih parlamentih odobrile razun kraljevine SHS. Gosp. Thomas je urgiral ratifikacijo teh konvencij po naši skupščini.

Danes dopoldne so posetili ministrskega predsednika skupščinski predsednik Marko Trifković, minister Marko Gjurčić in še nekateri drugi prvaki radikalne stranke ter so razpravljali o Radićevi aferi. V radikalnih krogih je izrazilo vihar ogorčenja poročilo o neprilicah upokojitvi šol nadzornika in direktorja Grgjevića v Dubrovniku. Radikali protestirajo proti tej vpojokovitvi.

Za načelno proračunsko debato vlada med poslanci zelo minimalno zanimanje, kar kaže tudi obisk današnje seje narodne skupščine. V zbornici je bilo navzočih danes zelo malo število narodnih poslancev, komaj toliko, da je bil omogočen kvorum. Ob otvoritvi skupščinske seje ob 9.15 dopoldne je skupščinski predsednik Marko Trifković resno opomnil poslance, da vrše svoje dolžnosti in da marljivo posejajo skupščinske seje z ozirom na važnost razpravnega predmeta.

Po končanih formalnostih je skup-

ščina prešla na dnevni red k načelni proračunski razpravi ter je prvi dobil besedo predsednik JMO posl. dr. Spaho. Ta je v svojem govoru kritiziral dosedanje delovanje vlade RR, navajal je različne nasilne akte, ki jih izvaja vlada v Bosni in Hercegovini. Pritoževal se je zlasti nad političnim preganjanjem bosanskih muslimanov. Kritiziral je nato proračun posamnih ministrstev ter je izjavil k proračunu ministrstva ver, da njegova stranka ne zahteva posebnega oddelka za muslimane v tem ministrstvu.

Proti koncu njegovega govora je prišlo do viharnih medkl.cev. Dr. Spaho je namreč izjavil, da njegova stranka nima verskega, marveč narodni značaj. Tu je posl. Večeslav Wilder (sam. dom.) vzkliknil: »Ne govorite tako! Suspendiraj Vas bo Radić, kakor je suspendiral direktorja Grgjevića v Dubrovniku.« Razvil se je nato med obema besedni dvoboj in je posl. Wilder, obrnjen proti ministrom, dejal: »Zakaj potuje po Dalmaciji človek, ki je aktivni minister? Kaj dela ta človek v Dalmaciji? Sličen je Kopencku ali pa Strassnovu. Treba ga je zapreti, ker falsificira velikega našega Strossmayerja. Npravite konc njegovim neumnostim!«

Radi tej izjavi je skupščinski predsednik podelil ukor posl. Wilderju. Nastal je precejšen vihar. Predsednik je nato zaključil sejo. Prihodnja seja se vrši v ponedeljek ob 9. zjutraj z nadaljevanjem proračunske razprave.

Organizacija katoliške internacionale

Misija bivšega zveznega kancelarja dr. Seipila v Berlinu.

— Dunaj, 6. februarja. Listi objavljajo obširna poročila o prisistnem sprejemu bivšega zveznega kancelarja dr. Seipila v Berlinu. Predsednik nemške republike Hindenburg je včeraj dr. Seipila sprejel v posebni avdienci. Glavno glasilo nemške katoliškega centra »Germania« objavlja daljši intervju z dr. Seipilom. Glede vprašanja mednarodnega sodelovanja sorodnih katoliških strank je dr. Seipil izjavil:

Povodom glavnega zborovanja krščansko-socialne stranke v Avstriji sem imel priliko, da sem obravnaval vprašanje, ki se nanaša na takozvane konservativne in katoliške stranke. Svoječasno so že italijanski »popolari« in sedaj znova krščanska demokratska stranka v Franciji (Partie democratique chrétienne) uvedli akcijo, da bi se

združile v mednarodni zvezi vse katoliške stranke slično kakor je organizirana socialna internacionala. Jaz sem proti vsakemu takemu načrtu. Tudi pojavi v socialistični internacionali niso razveseljivi. Ne morem si misliti politike in s tem politične stranke ločene od države, v kateri živim in delujem. Zato je naravno, da delujejo po idejah sorodne stranke v posamnih državah popolnoma različno. Nekaj čisto drugega je sodelovanje teh strank v danih okoliščinah, stalno spoznavanje samega sebe in primerna uporaba izkušenj, ki so bila storijena v kaki državi, v drugih deželah. Umevno je, da si stoji najbližje one politične stranke, ki zastopajo interese nemškega naroda v posamnih državah.

Vstop Nemčije v Društvo narodov

V ponedeljek oficijelna prijava Nemčije za vstop. — Zastopnik Nemčije v društvu narodov.

— Berlin, 6. februarja. Včerajšnji ministriški svet je razpravljal le o notranjih in socialno-političnih zadevah. Vprašanje vstopa Nemčije v Društvo narodov ni bilo v razpravi, ker je bilo to vprašanje že popreje načeloma rešeno, razpravljali so o tem le iz formalnega ozira. V ponedeljek, 8. t. m. vloží Nemčija pri Društvu narodov v Zenevi oficijelno prošnjo za vstop.

— Pariz, 6. februarja. Vsi nemški poslanci so prejeli nalog svoje vlade, da obveste pristojne zvezniške in druge vlade o prošnji Nemčije za vstop v Društvo narodov, ki se predloži v Zenevi oficijelno v ponedeljek. Nemčiji je določeno eno mesto namestnika glavnega tajnika. Na to mesto bo imenovan dosednji nemški poslanik v Moskvi Brockdorff-Rantzau.

Stališče grofa Bethlena omajano

Odkrili so še drugi stroj za ponarejanje bankovcev. — Vladine stranke ne zaupajo grofu Bethlenu.

— Budimpešta, 6. februarja. V političnih krogih se je anči razširila vest, da je pričakovati v najkrajšem času demisijske ministrskega predsednika grofa Bethlena, ki da ne živi več popolnega zaupanja državnega upravitelja Hortija. Položaj grofa Bethlena je nevdružljiv in tudi vladna stranka polagoma propušta Bethlenov kabinet nekovi usodi. Značilen je današnji članek »Pester Lloyd«, ki ga je napisal grof Emerik Karolyi, o katerem je znano, da ima intimne zveze z državnim upraviteljem. Članek opozarja, da je bil v ponarejaški aferi kopromitiran tudi grof Bethlen, ki je vrh tega postopal tako nerodno, da je na mali zapravlil vse simpatije za Madžarsko v inozemstvu.

— Budimpešta, 6. februarja. Včeraj so bile v ponarejaški aferi znova zaslišane mnoge osebnosti. Knjigovez Spamminger je bil pri zaslišanju ne previden in je podal nepremišljeno izjavo, na podlagi katere so prišli Francozi na sled, da je sliak v kartografskem zavodu že en tiskarski stroj. Francozi so bili namreč mnenja, da deli

stroja, ki so jih našli pri nekem starinarju, niso od stroja, na katerem so tiskali bankovce. Knjigovez pa jim je sedaj pokazal sled, kje je skrit pravi stroj. Francozi so takoj zahtevali preiskavo v zavodu, kjer so v rešnici našli pravi stroj, na katerem so tiskali falsificirane francoske bankovce. Stroj so Francozi takoj zaplenili. Jankovich je po poročilu nekaterih listov ponarejalec ugradil 150 ponarejenih bankovcev. Dosedanja hišna preiskava glede bankovcev ni imela povsem povoljnega rezultata in so na stanovanjih ponarejalec našli samo 4 komade. 8000 bankovcev je Jankovich vzel sboj v Haag.

VOJNA SILA AMERIKIH DRŽAV

— London, 6. februarja. Po poročilih iz Washingtona določa ameriški vojni zakon 125.000 mož. Dosele je Amerika vzdrževala 11.000 oficijev in 115.000 mož.

Sestanek Male antante v Temešvarju

— Beograd, 6. februarja. V zunanjem ministrstvu je vse pripravljeno za odhod naše delegacije na sestanek Male antante, ki se vrši 10. t. m. v Temešvarju. Zunanje-ga ministra dr. Ninčiča spremljajo na tem potovanju šef oddelka Male antante v ministrstvu zunanjih del Milan Antić, šef kabineta dr. Vukičević in pomočnik načelnika tiskovnega urada M. Erhartić. Naša delegacija odpotuje v torek 9. t. m. zvečer in prispe v Temešvar istočasno z dr. Benešem. Oba ministra pozdravi v Temešvarju rumunski zunanji minister Duca. Takoj po prihodu zunanjih ministrov se vrši sestanek v palači pokrajinske vlade. Opoldne priredi Duca na čast jugoslovenskega in češkoslovskega zunanjega ministra banket. Po banketu se posvetovanja nadaljujejo do večera, na kar dr. Beneš in dr. Ninčič odpotujeta.

Češkoslovaška priznala sovjetsko Rusijo

— Praga, 6. februarja. Kakor javlja »Prager Tagblatt«, je včeraj p. seti zunanje-ga ministra dr. Beneša zastopnik s. vjet. ske Rusije Osojenko. V razpravi je bilo vprašanje priznanja sovjetske Rusije de iure od strani Češkoslovske. To priznanje se uradno objavi danes ali jutri v nedeljo.

Kancelar dr Ramek poseti Prago in Berlin

— Dunaj, 6. februarja. Nekateri listi javljajo, da poseti zvezni kancelar dr. Ramek koncem t. m. ali začetkom marca Prago in Berlin. V Prago poseti kancelar dr. Ramek prezidenta dr. Masaryka in zunanjega min. dr. Beneša v Berlinu pa stopi v stike z vodilnimi nemškimi državniki. Bivši zvezni kancelar dr. Seipel se ne izraža posebno milostno o akciji glede priključitve Avstrije Nemčiji, naplaša, da Avstrija nihakor ne more biti anektirana po Nemčiji.

MALA ANTANTA IN MADŽARSKA AFERA

— Beograd, 6. februarja. Listi javljajo, da je bil sestanek Male antante za 10. t. m. sklican v Temesvar na željo francoske vlade. Francija želi, da Mala antanta zavzame točno stališče napram Madžarski glede ponarejaške afere. Anglija nasprotno ne želi, da bi se to vprašanje razpravljalo na sestanku v Temešvarju in je o tem tudi brzojavno obvestila francosko zunanje ministrstvo, kakor tudi države Male antante.

JUGOSLAVIJA IN MEDNARODNA RAZSTAVA V FILADELFIJI

— Zagreb, 6. februarja. Trgovinski minister je poslal vseslovesnemu profesorju dr. Krizmanu, kateremu je bila poverjena naloga, da organizira vse potrebno za razstavo Jugoslavije na mednarodni razstavi v Filadelfiji brzojavno obvestilo, da naj do nadaljnjega ustavi pripravljala dela. Kakor je videti, se Jugoslavija najbrže ne udeleži razstave v Filadelfiji.

KATASTROFALNI SNEŽNI VILAR V NEW YORKU

— Pariz, 6. februarja. Iz New Yorka javljajo listi podrobnosti o katastrofainem snežnem viharju, ki je vladal zadnje dneve ob obrežju Severne Amerike. 33 oseb je bilo žrtv teh viharjev. 20.000 delavcev dnevno kida v New Yorku sneg in je mestna občina že porabila okoli milijon dolarjev. Škoda je ogromna.

NEMSKA ENOTNA FRONTA NA ČEŠKEM

— Praga, 6. februarja. Češkoslovaški tiskovni urad objavlja, da se je ustanovila enotna fronta nemških strank na Češkoslovaškem. V nemško zvezo so vstopili nemški agrarci, nemški krščanski socialisti, nemški nacionalci in nemški narodni socialisti.

KRASIN OBOLEL

— London, 6. februarja. »Daily News« javljajo, da je Krasin, poslanik sovjetske Rusije v Parizu nevarno obolel.

AMUNDSEN NEVARNO BOLAN

— Dunaj, 6. februarja. Iz Los Angelesa (Severna Amerika) prihaja poročilo, da je Amundsen nevarno obolel. Zbolel je na pljučnici.

GRŠKA IN BALKANSKI VARNOSTNI PAKT

— Beograd, 6. februarja. Iz Aten se širijo v svet poročila, kako Anglija in Francija delujeta na tem, da se sklene varnostni pakt med balkanskimi državami. Iz istega vira prihaja tudi vest, da je pozvan naš poslanik v Berlinu Zivojin Balugdžić v Beograd in da dabi nalogo voditi pogajanja z Grško glede tega pakta. Grki smatrajo Balugdžića za iskrenega prijatelja. Balkanski pakt je po mnenju grških listov postal nujna potreba po Locarnu. Na merodajnem mestu vesti o Balugdžiću demantirajo.

GROZEN ČIN FRANCOSEGA POLKOVNIKA

— Pariz, 6. februarja. Polkovnik Jossé Bouou Bourbon je ustrelil svojo soprogo vodnjo Sevillsko iz jeze, ker ga ni čakala pri kosilu.

TAJNA SEJA BOLGARSKE SKUPŠČINE

— Solija, 6. februarja. Narodno sobranje je razpravljalo o zakonu glede amnestije, ki se razteza na 7000 oseb. Amnestirane bodo osebe, ki so se udeleževale raznih pobov in ustanov od leta 1924 dalje. Na današnji seji je ministrski predsednik Ljapčev podal svoj ekspozé o splošni situaciji. Seja je bila tajna. Zastopnikom tiska je bilo samo sporočilo, da je ministrski predsednik govoril o beguncih in da je izjavil, da je potrebno, da Bolgarsk najame posojilo v svrhu likvidacije begunskega vprašanja. Perspektive za to posojilo so ugodne. Ljapčev je optimističn upa, da bo Bolgarska prestala vse težke krize.

DELAVSKA KRIZA NA ANGLEŠKEM

— London, 5. januarja. Član delavske stranke dr. Snowden je predložil v spodnji zbornici resolucijo k adresi na kralja. Ta resolucija naglašava veliko brezposelnost, ki se vedno traja na Angleškem, omenja ogromno gospodarsko krizo ter zahteva radikalno reorganizacijo industrije in trgovine na temelju nacionalizacije, zahteva končno razlastitev celokupnih zemljišč na Angleškem.

KRVAV SPOPAD MED NEMSKIMI KOMUNISTI IN NACIJONALISTI

— Berlin, 5. februarja. Na kolodvoru nekake delavske predmestja je danes zjutraj prišlo do krvavega spopada med nemškimi nacionalisti in komunisti. Okoli 100 komunistov je napadlo delavce, ki pripadajo nemško-nacionalistični organizaciji. En delavec je bil težko ranjen. Policija je komuniste preganjala in vzpostavila mir. Vzrok spopada je v diferencah radi izboljšanja mezd.

NOV VOLILNI RED V NEMČIJI

— Berlin, 6. februarja. Na včerajšnji seji je ministrski svet razpravljaj tudi o načrtu novega volilnega zakona.

Nagla smrt Francoza na glavnem kolodvoru

Danes 6. t. m. zjutraj se je s tržaškim brzovalnikom, ki prihaja okoli pol 8. v Ljubljano, iz Postojne pripeljal 62letni trgovski potnik Avgust Richter. Potniku je že med vožnjo prihajalo slabo in zato je policijska stražnica na glavnem kolodvoru takoj obvestila policijskega zdravnika dr. Avramoviča ter rešilno postajo. Na kolodvor je takoj prispel rešilni voz, ko so pa potnika premeli vani, je ta izdihnil. Na odredbo dr. Avramoviča je bilo truplo najpreje odpeljano v Mestni dom, kamor je odšla policijska komisija, da ugotovi vse podrobnosti, nato pa je bil mrtvec prepeljan v mrtvašnico k Sv. Krištofu. V zapuščini Francoza, katero je začasno obdržala policija, so bili razni potniški predmeti ter listnica z raznimi valutami. O slučaju je bil obveščen tudi francoski konzulat v Ljubljani.

Borzna poročila

Ljubljanska borza danes ni poslovala. Zagrebska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Curih 10.955, Praga 168.40, Pariz 214, Newyork 36.80, London 276.50, Milan 228.75, Berlin 13.54, Dunaj 801. INOZEMSKA BORZE. — Curih, 6. februarja. Predborza: Beograd 9.14, Pariz 19.45, Milan 20.90, London 25.24, Newyork 519, Praga 15.36, Berlin 123.60, Dunaj 73.05. — Trst, 6. februarja. Predborza: Beograd 43.75, London 121.85, Newyork 24.80, Pariz 93.25, Praga 73.50, Curih 479.

Danes ples Sokola I. v Kazini

Dostojne maske dobrodošle!

Prepovedana slovanska krsina imena v Italiji

Milanska »Sera« poroča, da je tržaška apelacijsko sodišče potrdilo odredbo lokalnih oblasti v vzhodnih pokrajinah Italije, ki prepovedujejo italijanskim državljanom slovanska krsina imena.

»Sera« citira slučaj in navaja, kako je hotel oče krstiti novorojenčka s slovanskim imenom Gorazd. Italijanske oblasti so slovansko krsno ime odklonile in dete kratkotalno matrikulirale pod imenom Gerardo. V svoji utemeljitvi trdi apelacijsko sodišče, da je zasledoval oče s slovanskim krsnim imenom popolnoma svojevrstne namene, ker bi sicer kot pravi državljani bil ponosen na svoje italijansko pripadnost. Prekršitev sama pa se naslanja na starejšo odredbo, glasom katere imajo oblasti pravico, da zavrnejo registracijo krsnega imena, katerega pomen je neznan ali ki učinkuje smešno.

Svoj čas smo že poročali, da so italijanske oblasti prekrstile imena naselbin, krajev in javnih institucij z italijanskimi imeni in da so se posluževali pri tem takih filozofskih skrupul, ki bodo za večne čase pričala, da so na Primorskem prebivalci Slovani. Pravimo, da so, ker se nečemu spuščati v bodočnost in proročati stvari, o katerih med nami ni dvoma in ki se bodo zgodile z enako logiko, kakor bo živel

Dr. Henrik Šteska, član upravnega sodišča.

Iz novega rudarskega zakona

Odnosaji rudarskih podjetnikov proti drugim osebam.

Poleg obih pravic in dolžnosti rudarskih podjetnikov namreč javni blaginji, o katerih se je v prejšnjem članku razpravljalo, nastanejo vsled obstoja sosednjih rudarskih podjetij, dalje zaradi potrebe tujih zemljišč in voda, potem zbog potrebe gradnje novih prometnih naprav in končno vsled škode, ki jo rudarsko podjetje s svojim obratovanjem vrsta povzroča, tudi še odnosaji posebnega mesta. Isto velja glede odnosaja med rudarskim podjetnikom na eni in rudarskimi namestenci in delavci na drugi strani.

Odnosaji, ki nastanejo vsled sosedstva drugih rudarskih podjetij so v glavnem nastopni:

a) ako nastopi v rudarskem podjetju nezgoda, morajo sosednji rudarski povlastičarji na zahtevo proti odškodnini pomagati z vsemi delavnimi silami in tehničnimi sredstvi, v kolikor njihov lastni rudnik ne bi trpel škode.

b) razen te medsebojne pomoči mora rudarski povlastičar proti primerni odškodnini in nekvarno lastnemu rudniku za slučaj neobhodne potrebe sosednjemu povlastičarju dopustiti takozvane rudarske služnosti, namreč da se poslužuje njegovih rovov (podkopov), oken (dubk ali šantov), strojev za vodenje voda in vode, za prevrtovanje, za gašenje požarov, dalje tudi potov itd., potem da odpre skozi njegov rudni prostor pomožen rov ali okno ali odskojo za prevrtovanje in na površini neobhodno potrebna pota, vodovode, elektrovođe. Rude izvadene v pomožnih rovih in oknih pripadajo povlastičarju rudnega prostora in se mu morajo na zahtevo proti plačilu proizvajalnih stroškov odstopiti. Za preboj v tuj premoženje in za odpiranje hodnikov skozi njegovo je treba izrečenega pristanka povlastičarja.

c) Za primer, da se ob priliki podzemeljskih del sosednji rudniki zadenejo drug ob drugega in kljub premeravanju rudnih prostorov ne pride do sporazuma, morajo povlastičarji svoje delo v teh oспорavljanih podzemeljskih ali galerijskih obustaviti, dokler rudarsko oblastvo točno ne ugotovi meje.

Povsem je jasno, da rudarski podjetnik ne bo vedno v posesti onih zemljišč, ki jih rabi za uspešno izvrševanje svojih rudarskih rudolovskih pravic in rudarskih povlastic. Zemljiški posestniki bi nedvomno tudi s pretiranimi zahtevki preveč obremenili rudarskega podjetnika. Zavaljo tega določa

naš narod in terjal do zmage svoje historične pravice.

Na Južnem Tirolskem, v Trentinu so fašisti naročili prebivalstvu, da izpremeni svoja imena v italijanska. Proti temu smacnemu, a obenem barbar-skemu početju, kojega učinek bo ta, da nemški narod nikoli ne pozabi nemške manjšine na Južnem Tirolskem, so nemški listi odgovorili s primernimi komentarji, ki niso bili laskavi za kulturni nivo fašistovskih oblasti.

Italijanske oblasti so pač že davno zapustile teren stvarnih in kulturnih argumentov glede postopanja napram manjšinam v Italiji. Postavili so se na stališče moči in ukaza brez ozira na prirodno ali mednarodno pravo. Zanašajo se na vojsko, na svojo bodočnost. Nočemo prerokovati, sigurno pa je to, da v mednarodni zgodovini ni primera, da bi en narod za vse večne čase zmagoval in si ohranil posestno stanje in je danes vprašanje neizmerne oportunitete, ali naj se med narodi ustvarja vojna razpoloženja ali pa utemeljujejo prijateljstva. Menda fašistovske oblasti ne bodo hotele pred mednarodnim forumom trditi, da ustvarjajo z gori navedeno denacionalizacijo politiko fundameta prijateljstva med italijanskim in jugoslovanskim narodom?

Rudarski zakon odstop zemljišč, ki jih rudarski podjetnik potrebuje za svoje rudarsko delo in to proti primerni odškodnini in ali le v uporabo ali v last. Slično kakor v vodopravnih zakonih so točno urejena tudi vprašanja, kdaj, na kakšen način in kakšno odškodnino je treba plačati za uporabo zemljišč, pod kakšnimi pogoji in za kakšno odškodnino se sme zahtevati razlastitev zemljišč in kdaj sme zemljišče posestnik zahtevati, da se za vse zemljišče, ki tvori celoto, in ne le za del, potreben za rudarske dele, plača odškodnina za uporabo, oziroma da se vse zemljišče odkupi. Umljivo je, da je pravica popolne ali delne razlastitve tujih zemljišč izdatno omejena glede javnih potreb in drugih prometnih naprav, pokopališč, vodnih naprav, dalje glede stavb in njihove bližnje okolice. Kadar bi ne prišlo do sporazuma z lastnikom zemljišča, določa rudarsko oblastvo, katera zemljišča in v kateri meri so potrebna za rudarsko podjetje, predpiše skupno s predstavništvom občine in upravne oblasti na osnovi miselnosti dveh strokovnjakov, ki poznajo krajevne prilike, način in višino odškodnine in eventualne kazni, če ter ukrene potrebno za zavarovanje stvarnih pravic, ki jih imajo druge osebe do tega zemljišča. Stranka, ki ni zadovoljna z določeno odškodnino, jo sme osporaviti v roku 30 dni pri rednem sodišču. Podobna pravica, kakršno ima rudarski podjetnik glede zemljišč, mu gre tudi glede zasebnih voda in glede instalacij in zgradb v opuščenih rudnikih.

Nasprotno pa mora rudarski podjetnik dovoliti preko svojega terena gradnjo javnih prometnih sredstev (cest in potov, železnice in kanalov itd.), ako gre letem slednjim podjetjem pravica razlastitve po določenih specialnih zakonih. Vendar pa se sme določena gradnja izvršiti le na način, ki rudarskemu podjetju najmanj škoduje, in pod izvestnimi pogoji je treba dati rudarskemu povlastičarju tudi odškodnino.

Poleg odškodnin, ki jih plača rudarski podjetnik za uporabo in odstop delno ali popolno razlastitve zemljišč in vod, pa rudarski zakon predvideva tudi odškodnino za škodo, ki jih povzročajo podzemeljska ali nadzemeljska rudarska dela zemljiščem in drugim nepremičninam. A da se prepreči izkoristanje rudarskih podjetnikov po lastniški zemljišč, sme rudarski povlastičar za braniti gradnjo novih zgradb in drugih naprav na svojem rudnem polju, a le, ako se temu ne protivijo javni interesi in proti plačilu odškodnine za eventualno zmanjšano vrednost zemljišča, ker se ni gradila dotična naprava. Te zabrane se zamore lastnik zemljišča osvoboditi s tem, da se odreče vsake odškodnine, povzročene dotični gradbi ali napravi po rudarskem obratu in da se ob-

veže plačati odškodnino, ki bi eventualno nastala rudniku zaradi te naprave. Zahtevke odškodnine za rudarske škode zastara v treh letih potem, ko oškodovane za njo izve, a vsekakor v desetih letih potem, ko je škoda nastala.

Na rudarske delavce in nameščence se nanašajo predpisi načrta novega rudarskega zakona so deloma jednaki ali pa vsaj slični predpisom v zakonu o zaščiti delavcev, vendar pa se bolj prilagode posebnim prilikam v rudarskih podjetjih in spopolnjujejo nekatere vrzeli v zakonih o zaščiti delavcev in inspekciji dela. Urejanje nastajanje delavskega odnosa, prenehanje letnega vsled preteka roka, vsled pravočasne odpovedi in vsled predčasne odpovedi. Delavni čas osem ur na dan ali 48 ur na teden se sme za eno uro na dan podaljšati le s pristankom dveh tretjinskih večine dotičnega oddelka ali dotične grane v rudarskem podjetju in po odobritvi rudarskega oblastva. Razen tega je podaljšanje delavnega časa dopustno le še ob izvestnih v zakonu navedenih posebnih prilikah. Za delavce, ki delajo na posebno zdravju škodljivih krajih, sme rudarsko oblastvo po zaslišanju udeležencev krogov delavni čas tudi izpod osem ur na dan znižati. Predpisan je primeren odmor za čas trajanja dela in nedeljski počitek. Za mladostnike izpod 18 let in za ženske veljajo omejitve glede njih zaposlovanja v obratih, škodljivih njihovega telesnemu razvoju, glede dela v jami in glede nočnega dela. Medza se delavcem izplačati v gotovini polmesečno ali najdalje mesečno. Le s pristankom delavcev se sme dati proti odbitku pri mezdi v najem stanovanje ali zemljišče in po lastni ceni tudi kurjavo in razsvetljavo, dalje v nekaterih primerih orodje in material za delo v rudniku. Izjemoma sme rudarsko oblastvo dovoliti podjetniku, da delavcem po lastni ceni preskrbi tudi življenjske potrebščine. Za vsak rudnik mora podjetnik predpisati od rudarskega oblastva odobren službeni red. Rudarski podjetnik mora dalje voditi spisek delavcev, vsak delavec pa mora imeti legitimacijo, ki jo izda občina njegovega stalnega bivališča.

Posebne odredbe omogočajo za slučaj pretežnih javnih interesov, strojkov in nesreč, da se rudarskemu oblastvu stavijo zaradi ne odložitvi potreb in zaradi održanja rudnika na razpolago potrebni strokovnjaki, pazniki in delavci. Kakor rudarski podjetnik, ne sme brez dovolitve rudarskega oblastva dovesti delavce iz inozemstva, tako tudi nihče ne sme domače rudarske delavce brez odobritve ministra za šume in rudnike najemati za inozemstvo.

Za nameščence v rudarskih podjetjih naj bi veljali isti predpisi, kakor za delavce, v kolikor ni posebnih predpisov za nameščence, bodisi v rudarskem, bodisi v drugih zakonih.

Čajanka Zajne mehanice so najcenejše in najzgodnejše. Zahtevajte jih povsod. Posebno priporočamo št. 2 in 3.

O dekadenci nemške mladine

Zdi se, da smo padli za par stoletij nazaj in da se nahajamo v temnih, srednjeveških časih. Do takega časovnega razmišljanja pride človek, ko čita, da in zakaj so morali graški juristi odpovedati svoj reprezentativni in tradicionalni ples. Graško univerzo, kakor tudi vse ostale avstrijske visoke šole strahujejo nemškonalionalni dijak, pripadajoč ekstremno radikalni struji hakenkrajlerjev. Zelo radi napadajo profesorje, ki jih smatrajo, da so židovskega pokolenja. Kravarirajo pri predavanjih in tudi sicer nastopajo oblastno. Dogodilo pa se je, da so hoteli graški juristi prirediti običajni juristovski ples pod pokroviteljstvom dekana prof. Ehrenzweiga. Mož je res židovskega pokolenja, vendar izvrsten civilist in mednarodno priznan učenjak. Dekanovo pokroviteljstvo mladim hakenkrajlerjem ni bilo po volji. Spodlikali so se tudi, da sta bila povabljena na ples italijanski in jugoslovanski konzul. In tako so zapretili prirediteljem, da ples razženejo, plesalce in plesalke pa pretepejo, ako ga prirede. Te svoje grožnje niso morda izrekli tajno in pod roko, nego s polnim imenom objavili v javnosti, nakar so prireditelji uvideli,

da je najbolje opustiti ples, dokler se v avstrijski republiki ne izboljšajo razmere in odpravi fašistovska diktatura neodgovornih clementov.

Ta primer nam bengalično osvetljuje razmere, ki vladajo na avstrijskih univerzah. Svoboda državljanov je uklenjena. Teror manjšine strahuje večino, in sicer v skrajno nekulturnih zadevah. Prepoveduje plesno prireditve, ki jo krije dekan univerze. Univerzitetna disciplina je postavljena na glavo. Potrjuje se stara resnica, da je današnja nemška omladina daleč za mladino Goethejeve in Fichtejeve dobe in da stremi sodobni nemški narod k evidentni moralni dekadenci.

MERCIER BELGIJSKI KARDINAL
MERCIER V POLNEM ORNATU

Italija in Nemčija

Službeni odnosaji med obema državama so prijateljski, kakor so prijateljski tudi službeni odnosaji med Italijo in Jugoslavijo. Kako je v resnici, vemo vsi. Italija v zasnehi tega »prijateljstva« barbarsko zatira naše rojake v Primorju in nič manj barbarsko Nemce na Južnem Tirolskem. Dočim pa mi slabotno trpimo in molčimo, so se Nemci postavili na noge in odgovorili tako, da je odjeknilo po vsej Italiji. Znano je, da tvori najvažnejši vir italijanskih dohodkov tujski promet. Med tujci, ki nosijo leto za letom v Italijo milijone in milijone, imajo ako ne absolutne, pa vsaj relativno večino Nemci. Ti pa so proglasili sedaj bojko Italiji. »Niti eden Nemec v Italijo!« Tako se glasi devisa od Celovca do Hamburga, od Rena do poljske meje. In kdor pozna Nemce, ve, da bodo bojko tudi izvedli.

Zavedajo se tega tudi v Italiji sami in zavedajo se enem nedoglenih posledic, ki jih lahko to gibanje rodi za zlata želino in potrebno italijansko gospodarstvo. Zato se vrše v Italiji že par dni velike demonstracije proti Nemčiji in njenim predstavnikom. Začeli so jih študentje, pridružile so se jim — dasi iz državnih ozirih za enkrat v civilu — fašistovske množice, ki demonstirajo v Rimu, Milanu, Neaplju, Genovu, Benetkah in drugod. Ali bodo kaj zalegle, je seveda drugo vprašanje.

SKRAJNI JE ČAS

je, da se prepričate, da eden par nogavic z žilom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih! Dobivajo se v prodajalnah

Politične vesti

Stepan Radić nasilno upokojuje učiteljstvo. Beogradski listi poročajo da je Stepan Radić včeraj 5. t. m. posetil v Dubrovniku učiteljsko in tako ostavil direktorja te šole Mihajla Gjorgjevića. Na njegovo mesto je imenoval nekega Franja Ledererja. Mihajlo Gjorgjević je bil odlični bорец za državno in narodno edinstvo in ga je Stepan Radić upokojil samo zato, ker je priredil povodom stoletnice rojstva ju goslovanskega vladike škofa Strossmayerja predavanje, kateremu je prisostvoval nekaj časa tudi Stepan Radić. Prosvetnemu ministru to predavanje ni bilo po volji in je zato takoj drugi dan upokojil direktorja. Radićevski listi objavljajo tudi dolg ukaz o imenovanju, premestitvi in upokojitvi učiteljev na Hrvaškem in v Slavoniji.

Kako podpira katoliški škof časopisje. V Budimpešti izhaja za Nemce, ki bivajo na Madžarskem, poseben list Sonntagsblatt. V tem listu je bila te dni objavljena kratka vest, ki pravi, da je njegova eminenca kardinal Czernoch nakazal za »Sonntagsblatt« 200 tisoč K. Po Madžarskem prireja duhovščina ob gotovih dnevnih nabiranjih »milijon darov« za katoliško časopisje. Za ta nemški list prispevajo tudi gotove katoliške župnije in Vojvodini. Tako se hvali graška »Tagespost«, da je občina Apatin mnogo več prispevala, kakor cela velika varaždinska škofija.

Film

Gunnar Tolnaes o filmu bodočnosti

Na Dunaj je prispel te dni slovit filmski igralec Gunnar Tolnaes, znan po svojih karakterističnih vlogah indijskih maharadž. Gunnar Tolnaes je imel na Dunaju v četrti tek zvečer zanimivo predavanje o filmu bodočnosti. Potem, ko je Tolnaes podal sliko svojega umetniškega razvoja, je govoril o razliki med filmom in gledališčem. Po njegovem naziraju obstoji med igralno umetnostjo gledališča in filma principijalna razlika, ki se bo v toku nadaljnega razvoja še povečala. Res je, da pogreša filmski umetnik pri filmu sodelovanje publike, pogreša aplavz, zato pa mu je prikrajsna naklonjenost občinstva. Junak filma obvladuje vse jezike, vse čene, vse situacije. On ni človek resnice. Igralec mora dati svoji živo ljenja, ji vdihniti dušo, on mora iz vsake figure ustvariti karakter. Tolnaes smatra govoreči film za nonsens. Ne oziraje se na to, da mora biti filmski dialog v stilu brzotjavke, dela internacionalna filma govoreči film za nemogoč.

V prijednem tonu je nato Tolnaes pri merja zastarele filma z modernim genrem in filmom bodočnosti. Tolnaes pripisuje fantaziji in ekspressionizmu veliko vlogo v filmu bodočnosti. Točana smer filma seveda tega ne potrjuje. — Po svojem predavanju je bil Tolnaes živahno akklamiran od publike, predvsem pa so »maharadžji« posvečale veliko pozornost ženske.

Rumunska kraljica kot filmska avtorica. Kakor javlja »New York Herald« iz ameriškega filmskega centra Hollywooda, je rumunska kraljica Centra iz vodstvom filmskega podjetja Metro Goldwyn Picture sklenila pogodbo, s katero se obvezuje za podjete spisati več filmskih sizerjev. Kraljica je kakor znano že večkrat pisala novele in članke v ameriških revijah. Po drugi verziji bi imela kraljica celo osebo nastopiti v nekaterih filmih. Ogromen honorar, ki ga zato dobi, pokloni kraljica do brodelnim institucijam v Ameriki.

Dunajsko premijere. Dunajski kinematografi napovedujejo za badoče dni premijere naslednjih filmov: »Ljubavni eks-pres« z Osi Osvako, »Izpuhjeni svet«, »Dvoježi«, s Konstanco Taimadja, »Zapeljivoce«, nemški film z Olafom Fjordom, Brunom Kasnerjem in Vivieno Gibson; »Gloz male garniture«, Madame Sans-Gêne z Glorijo Swanson itd. Kakor vidimo, smo celo vrsto teh filmov imeli že tudi v Ljubljani. Konkurenci naših kinogledalšč gre hvala, da smo v Ljubljani, kar se tiče kinopreporajev, precej na dobrem in da konkuriramo ne samo z Zagrebom in Beogradom, ampak včasih celo z Dunajem.

Jack London:

Roman treh src

— Zakaj to je bil umor, zavraten in strahopeten umor, — sunek v lrbet pod okriljem temne noči. Moral bi vas bolj poznati. Toda bratova smrt me je tako potrla, na nisem mogel trezno misliti. In vse okolnosti so govorile proti vam. Na to, da je moja ljubljena in edina hčerka zaročena z vami, nisem niti pomislil. Pozabljeno je bilo vse, kar sem vedel o vas. Kaj mi je bilo takrat mar, da ste pošten, iskren in hraber mož, ki bi ne mogel pod nobenim pogojem zahrbtno napasti in umoriti človeka. Obžalujem, verjemite mi, da obžalujem. In ponosen sem, da vas morem znova pozdraviti v svoji rodbini kot bodočega moža nam vsem enako drage Leoncie.

Henry Morgan je bil torej znova prisrčno sprejet med člane rodbine Solano, toda Leoncio je jezilo, da izgublja njen oče po svoji španski naravi toliko neprijetnih besed, namesto da bi stisnil Henry roko ter mu pogledal odkrito v oči. Henry ali Francis bi v takem slučaju gotovo ne frazarila.

— Zakaj neki, — je razmišljala, — morajo moji rojaki posnemati v zgovornosti jamaške črnce?

Francis se na videz ni zmenil za obnovitev Henryjeve zaroke z Leoncio. Opazoval je zdaj blede-zoltega mornarja Juana, ki se je dozovarjal

s svojimi tovariši, zdaj zopet je gestikuliral z rokami ali kimal z glavo, kakor da je zatopljen v svoje misli. V resnici mu pa ni bilo pri srcu nič kaj prijetno.

VII.

— Zdaj bo pa težko ujeti te ameriške svinje, — je tarnal Torres, videč, kako naglo reže »Angelika« valove.

Vse tri nove zvornove bi dal iz katedrale, če bi jih mogel dobiti na muho, še predno zapuste zaliv, — je izjavil Mariano Vercara e Hijos. — In če bi imel oblast nad vsemi yankiji, ki tako hitro beže, bi jih poslal prav tako hitro k vrugu, in sam hudič bi se moral naučiti angleščine.

Alvarez Torres je razbijal z obama rokama po sedlu, toda vsa besnost je bila zabana.

— Kraljica mojih sanj! — je ponavljal venomer. — Izgubljena je, za vedno je izgubljena. Videc sem jo, kako je plezala po lestvi na krov. In vsega je kriv ta newyorški Morgan. Čim zapusti ladja čiriquiskih zaliv, ji bo odprta pot do New Yorka. In ni se mi posrečilo zadrtja tega Malopridneža niti mesec dni. Regan mi obljubljen nagrade ne bo izplačal.

— Stavim glavo, da ne uidejo iz čiriquiskega zaliva, — je dejal poglavar svečano. — Saj nisem tak tepec, da bi jih ne znal pravočasno poučiti, kako je treba spoštovati naše zakone. Mar nisem prisegel, da bom do vsakej sovražnosti to obelo in ne-

sramne Američane? Soince zahaja, veter pa piha še vedno slabo. Kar pogledate na beskonno, pa se takoj prepričate, da nocoj silnega vetra ne bo in da nam torej begunci ne uidejo. Če sploh zapiha močnejši veter, bo pihal od severovzhoda in gnal begunce proti ožini Chorrera. In tja si ne bodo upali, to mi lahko verjamete. Njihov kapitan pravi dobro to morsko ožino. Skušal se je izogniti in pluti mimo Bocasa del Tono ali skozi kartaginsko ožino. Celu v tem slučaju jih prehitimo in speljemo na led. Moja glava ni kar si bodi. Čujte! Do Las Palmas je zelo daleč. In vendar se moramo odločiti za to pot. Tam imam dobrega znanca, kapitana ladje »Dolores«, in ta nam priskoči na pomoč.

— Čemu neki nam bo ta stara, napol razbita ladja, ki se ne more ganiti iz pristanišča? — je vzdihnil Torres.

— Nocoj ne bo vetra, jutri zjutraj tudi ne, in »Dolores« dohiti »Angeliko« kljub svoji starosti, — je ugovarjal poglavar. — Pogum, prijatelji. Le hitro na pot! S kapitanom Rosanom sva dobra prijatelja. Rad me ima in gotovo mi stori to uslugo.

Komaj se je začelo daniti, ko se je bližala napol porušeni vasi Las Palmas blizu starega pristanišča skupina utrujenih jezdecev. V divjem galopu so se konji tako upekali, da so s težavo nosili oborožene jezdece. V pristanišču je bila vkrcana stara ladja. Niti se je valil iz »Angelike« kot se bilo

dokaz, da se parnik pripravlja na pot, Poglavar si je zadovoljno oddahnil.

— Dobro jutro, senor kapitan Rosaro, Bog te ohrani še mnogo let! — je pozdravil zagorelega Španca, ki je sedel na zviti vrvi in srebal iz skodelice črno kavo. Z zobmi je zašklepetal vedno, kadar se je dotaknil rob skodelice njegovih ust.

— Jutro bi bilo res dobro, če bi me ne držala v krempljih ta prokleta mrzlica! — je zagodrnjal kapitan jezno. Roka, v kateri je držal skodelico, in vse telo se je tako treslo, da je obilava vroča kava brado in tekla po kosmatih kapitanovih prsih.

— Odnesi to, vražji izrodek, — je zakričal in vrget skodelico v dečka, ki se je na ves glas smejal nesrečnemu kapitanu.

— Ko vzide soince, bo mrzlice konec, — ga je tolažil poglavar, ki ni hotel opaziti njegove slabe volje. — Vaši opravki v tem pristanišču so končani, in sodeč po dimu, ki se vali iz dimnika, nameravate odpluti v Bocas del Toro. Mi vsi se odpeljemo z vami na izredno zanimiv lov na redko divjačino. Dohiteti moramo jadrnico »Angeliko«, ki jo je zatišje nocoj zadržalo v zalivu. Na krovu te jadrnice me čakajo važni opravki. Retirirati moram več sumljivih oseb, in po vsi Panami bo šla slava o vaši hrabrosti. Da, da, dragi kapitan, ljudje vas bodo tako slavili in častili, da bodo takoj pozabljene vse smole, ki ste si jih pokopali v mrzlico

† Franc Dolenc

ČEVLIAR

Čevliar, to je ročna stvar, vsak ga zanika, posebno pa tisti najbolj, ki najo bolj ga potrebuje. Ko pride, prosi gospod mojster, ste napravili moje čevlje? Pogledajte, kaj imam tu za ene proklete krevlje. Krevlja je pa tudi sam, ker nikoli nobenega poštenega čevlja nima. Ker zmirno v gostilni kozarcu kima, ko pride žena, ljubi moj mož, ne zapravi ta zaden groš. Otroke ima doma tri, ta četrti pa v zbirki spi, glej da se pobereš, da se zmirno tu ne dereš: Gostilničar, le gor pijačo! Ne bo nič gospod, imate preveč strgane hlače.

Navedeno pesem smo citirali iz pokojnikove zbirke »Gada«, ki jo imenuje avtor »Zbirko priprostitih pesmi kritičnega opazovalca« in je izšla leta 1922 pri Pavliču v Kočevju. Z njegovim telesnim portretom smo lahko kar hitro gotovi. Franc Dolenc je bil čevljar, ki je umrl pretekle teden, star preko 70 let. Bil je pristen ljubljčan, starina, kakršnih je sedaj že malo dobili. Na čevljarstvo je sedel od zadnjega časa od jutra do večera in si priganjal dolgčas s pesnikovanjem. Značilno zanj je to, da se je prav rad ukvarjal z otroki, s katerimi se je redno pogovarjal v verzih. Večkrat so inteligentni ljudje, ki so pršli k njim v dotiko, obžalovali, ker mu ni bilo dano, da bi pohačal v šole.

Pokojni Franc Dolenc, ki so ga poznali posebno od kavarne »Evrope« do Šiške, je bil neke vrste ljudski pesnik, katerega je čisto zlasti realistično gledanje na svet okoli sebe. Toda resnica ni še nikomur ugačala, tega se je zavedal tudi naš ljudski pesnik, zato je krtil svojo zbirko z »Gadom«. Da se je ukvarjal zgolj s problemi, ki so ga najbolj težili, kdo bi mu zameril! O ljubljanskem pufu se je tako izrazil: »Ljubljanski puf je po vojski zopet v prometu, oh, ko bi prišel eden, da bi ga iz ljubljane ven pometal, ko pošljem blago dam, pa pravi, danes že ne morem nič plačati, nimam nič drobitja. Seveda ga nima, ker se ta zadnji blizu. Jaz pa garam celi dan, ko pride večer, sem pa ogoščen. Bilo bi najbolje pošteno, da bi se plačalo, kar je narjeno. Sedaj pa pelje še kakšna psa sabo, pa še kako zelo glasno babo. To pa danes veliko stane, mora napraviti doig. Mu drugo ne preostane, reče pa je, kateri to trpi, ga prekoline od temelja do kosti. Plačati boš moral, ne bo šlo drugače, sicer ne smeš nositi tistih belih hlač. To bo zares zate velik škandal, ko boš te vrstice tukaj dol bral.«

Ljubljanski »gigerli« mu že od nekdaj niso prišli kot staremu ljubljancu. Tako jih je ošibal: Prišla je sezona, treba bo na bal. Ker so ga ljubljanski hlačkari tu dal. Hlače, čevlje, cilindri in trak, to je zame vse skupaj predrag. Tega bo treba vsega na puf, to delajo tudi moji kolegi ta drug. Hlače, cilindri, čevlje na biks, zate umazane, traka pa niks. Ko pride v gostilno, zahteva pijačo, pa kračo, za plesat pa prosí hčerko domačo. Ko mu hčerka korbo ponudi, on se iz gostilne pohlevno potrdi. Kaj pa to mu vse skupaj pomaga, ne pride še skoraj čisto do praga, natakaj ga zgrabi od zadaj za frak. Ko pa krojač to vse zapazi: Natakaj, le glej, pa odlaži. Frakli na njega in ga odpahe, roko vzdigne in jo zamahne. Kako čevliar vse to opazuje, hitro gigerli čevlje sezuje. Kaj je pa gigerli sedaj storiti? Ni se mu pa obestiti in ne biti. Dragi prijatelji, ne jemate na puf, plačajte pošteno eden kakor drug. To vam povem za vselej in zdej. Plačajte pošteno in pejte naprej!

Moda, o ta mu je tudi obležala v žednu. Večkrat se o njej izraža. Na nekem mestu pravi: »Moda, to je krasna stvar, v vsaki hiši je moda gospodar. Krilo ima iz ljubljane, slavniki iz Domžal, čevlje iz Tr-«

šiča, fanta pa iz Viča. Po modli se nosi, akoravno kruha prost. V pisarni piše, v Zvezdi se spreha, pri pošti se prodaja. Po modli se nosi, akoravno kruha prost. Hodi po hruha, doma ni v hruha. S hrukerem se pelje, doma ni kisle zelje. Po modli se nosi, akoravno kruha prost. Hodi po hruha, doma ni v hruha. S hrukerem se pelje, doma ni kisle zelje. Po modli se nosi, akoravno kruha prost. Hodi po hruha, doma ni v hruha. S hrukerem se pelje, doma ni kisle zelje.

Naš pesnik je prav rad zahajal v gostilne in opazoval življenje v njih. O natakarih je tole zaokrožil:

Bila je natakarka mlada, imela je samo vojake rada. Prvi je bil neki infanterist, po poklicu je bil basist. Drugi je bil neki geferiter, po poklicu pa je bil jeblakter. Tretji je bil neki korporal, je jedel samo zelje in fižol. Četrti je bil neki furer zugs, po imenu Janes Fuks. Ta peti je neki feldvebel, ki je samo piške jedel. Ta šesti je bil neki kadet, ki je imel zmirno po pet deklet. Ta sedmi je bil neki poročnik, po imenu Franc Potočnik. Ta jo je namazal, pod nos ji fige kazal. Ostala je revica sama, to je bila zanjo težka drama. Sedaj pa, dekleta moja, le na vojaka, to vam je ta prava spaka. Malin, žage obljubuje, samo da vas zapeljuje. Vzemí rajši pometaja, ta ti vsak groš prav obrača, potem postaneš pa ti žena, ki je ni od daleč in od bliz nobena.

Za pogrebom pokojnega Dolenca je šla menda vsa Šiška, toliko je bilo pogrebcev. In prav gotovo ga bodo ohranili v spominu, prebirajoč njegove »Gada«, ki ga ima skoraj vsak njegov klijent.

V torek 16. II. 1926
Bajna Indija
MASKERADA Ljubljanskega Sokola
Narodni dom

Bilanca književnega trga v Angliji leta 1925

Angleški knjižotroci in izdajatelji so tekom l. 1925. izdali ogromno število 13.202 novih del. Za 500 več kot leta 1924. Vsak dan izide potem takem v Angliji 35 do 40 novih knjig. To je več kot ena knjiga na uro, pri čemur računamo tudi nočne ure. Vpričo tako ogromnega vala natiskega papirja, bi si človek zaželel postati znova analfabet, če bi ne vedel, da je angleški književni trg sila obsežen in da se knjige izvažajo v angleške kolonije.

Angleški izdajatelji so prav cvetoči industrijanci, ki so svojo industrijo postavili na zelo solidne temelje. Število izvodov, kakor tudi nepretrgana vrsta izdanj je toliko, da jim omogoča popolno neodvisnost akcije. Ti industrijanci izdelujejo in tiskajo knjige skoro za tri četrtine zemeljske površine. Neke knjige se tiskajo v serijah brez prestanka. Pomislimo v tem oziru, da ima na pr. Oxford Press monopol tiska sv. pisma za anglikansko cerkev. Tu gre za stotine tisočev izvodov, ki se tiskajo dan in noč leto za letom nepretrgoma. Nato sledijo učinkoviti romani in klasiki angleške književnosti Shakespearea, Miltona, Defoea, Swifta, Burnsa, Wordswortha, Waltera Scotta, Thackeraya, Dickensa do Carlylea in drugih. Ta številna vsakoletna nova izdanja klasikov omogočajo natis tudi novih knjig in pa znanstvenih del, ki niso na-

menjena širšemu občinstvu, brez rizika. Bistvena skrivnost angleškega knjižotništva in angleške tiskovne industrije je v angleškem čitatelju samem, ki ne more živeti brez tiskanega papirja. Čitanje in načitanost je za Angleža vseh slojev elementarno in nujno potrebno vsakdanje opravilo, kakor spanje ali jed. Vse kupuje knjige, izvlečke, priročnike, revije, »magazine« in čita kupljeni papir

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.
Sobota, 6. februarja: Ob 15. »Za narodov blagor«. Dijaska predstava po znanih cenah. Izven.
Nedelja, 7. februarja: Ob 15. »Druga mlada«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. — Ob 20.: »Obrt gospe Warrenove«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv.
Ponedeljek, 8. februarja: »Naša kria. A.

OPERA.

Začetek ob 20. uri zvečer.
Sobota, 6. februarja: »Sreč iz lečca«, »Poziv na ples«, »Capriccio spagnolo«. C.
Nedelja, 7. februarja: Ob 15. »Manon«. — Ljudska predstava po znanih cenah. Izv.
Ponedeljek, 8. februarja: Zaprtlo.

— Slov. marionetno gledališče »Atena« v Narodnem domu. — Nedelja 7. febr.: »Gozdni kralji Lavrine«, spisal grof Pocci. Predprodaja vstopnic v nedeljo od 10. do 12. ure dop. in pol ure pred začetkom predstave pred malo dvorano v Narodnem domu. Cene prostorov od Din 10.— do Din 3.—.

Koncert Saše Popova

V prav dobro prodanem dramskem gledališču je včeraj koncertiral bolgarski violinski virtuos Saša Popov, kot spremljevalec, a tudi kot samostojen pianist pa mu je stal ob strani prof. I. Szegheč. Saša Popov, ki je izven svoje domovine, v Avstriji, Nemčiji itd. absorbiral že lepo število hvaljenih koncertov, nas ni zanimal samo kot violinist, temveč zelo tudi kot bolgarski violinist, nam po sru in krvi blizu, soroden. Zanj, kot našega plemenitega sorodnika, imamo tudi toplo besedo, pristranejšo sodbo. Pred vsem smo mu hvalčili za izključno slovenski sporod, s katerim je do kazal, da razumemo drug drug-ga. Igral je znameniti koncert Čajkovskega, op. 35, Rim-skega-Korsakova »Arabsko pesem«, Vjen-jav-skega »Seljanko«, veleslaninivo bogar-sao rapsodijo »Vardar« svojega nadarjen-cega rojaka Pančo Vladigerova, Grandjevo »Rusko usnavanko« ter koncert Glazunova, op. 82. Dodal pa je stvari Čajkovskega in Dvořaka.

Od začetka, pri koncertu Čajkovskega, še malo nerovno, krata, suh ton njegove violine se je kmalu razgrel, postal zelo iskren zlasti v lirčnih stvarih, a zdajval v bolgarski rapsodiji, ki je vplivala elementarno v sled besnega, sinkopiranega ritma, ki je lici »jazza« vplival sugestivno, kakor bi na naše lene živce. Vladgerov se poslužuje tudi nenavadnih efektov, morda ciganskih, morda jazzbandnih, kot n. pr. udarjanje s palcem ob violinski korpus, glisandno na odviti struni itd. »Vardar« pa je bil poleg divjega, brezobzirno-zdravca ritma tudi harmonično zelo zanimiv. Na vsak način je naša dolžnost, da se poinformiramo prav kmalu o bolgarski glasbeni literaturi.

Saša Popov obvlada svoj instrument tehnično dovršeno; ni pa podrtal svoje virtuoznosti, kar kaže, da umetnost pojmuje s srcem in ne, kakor izumirajoči virtuoz: s prsti. Morda se je akual doigrati v naša srca celo s preveliko sentimentalnostjo. Na vsak način je zaslužil iskrene neskončne aplavze animirane publike ter lep lovorov venec, ki mu je bil poklonjen v znamenju našega živega krvnega sorodstva. Upamo, da nas kmalu zopet obišče.

Prof. Szegheč je spreten, diskreten, ne-sebičen spremljevalec, ki pa je tudi samostojno igral po eno stvar Bacha, Beethov-na, Chopina, Liszta in sebe samega. Program nam ni bil dal mčesar novega in bi nam prof. Szegheč storil zelo veliko uslugo, ako bi prinesel moderno glasbo svojih rojakov n. pr. Bartóka, Takácsa, Welesza

pri prvi priliki. Anglež čita povsod: v tramvaju, na železnici, v čakalnicah. Kaj čita Anglež predvsem? Objavljena statistika trdi, da čita najraje romane. L. 1925. je izšlo 2000 novih romanov! Romanom sledijo pobožne knjige, kar je značilno za sedanje razpoloženje angleškega naroda. Nato sledi omladinska književnost, zgodovinske knjige, tehnologija in drugo.

Prosveta

Naša publika ne ljubi obigranih klavirskih igrat, temveč hoče s časom dalje, hoče vedeti, kaj se godi v muzikalnem svetu sedaj, danes. Čas in z njim umetnost hitita sedaj tako neznansko, da je danes že zavrženo, staro to, kar je bilo včeraj še novo. Če o komponisti sanji z zančevanjem govore o tem, kar so ustvarili še nedavno. Le malokatero delo prenese ognjeno preizkušnjo ponovitve. Koliko vtisov torej zamudimo, ako raje brskamo po starinah, mesto da bi se ozirli po življenju, ki nevzdržno hiti mimo nas. In tako nastajajo one razdalje med publiko in ustvarjajočim umetnikom, katerih posledice so razočaranja, žolč, zasmeh, sovraštvo.

Nastop obeh umetnikov je bil prijeto skromen, kontakt s publiko je bil zlasti v drugem delu koncerta strnjen in je koncerti zapusili pri obeh straneh najprijetnejši vtis.

Moderno slikarstvo

V zbirki »Novi duh« (Esprit nouveau) sta izšla francoska purista Ozenfant in Jeanneret knjigo o modernem slikarstvu. Glavne misli te knjige sta pisatelja že propagirala na stranicah revije »Esprit nouveau«, ki jo izdajata v Parizu in ki je glavna pobornica puristične struje v slikarstvu. Jeanneret je po poreklu Švicar in slovi v mednarodnem svetu kot arhitekt in teoretični arhitekt pod imenom Le Corbusier. Knjiga ugotavlja, da je celokupno civilizacijsko življenje dobilo s pojavom stroja popolnoma novo lice. Tudi v umetnosti je prodiral stroj in je prevzel dela, ki so jih prej izvrševale umetnikove roke, n. pr. fotografija, tiskarstvo in kino. Na ta način se umetnost omeja na svoje pravo kraljestvo. Vsebinska obremenjenost, kakor postranske naloge umetnosti pripadajo preteklosti. Na pr. naloge iz verskega življenja, didaktični namen, politični in literarni cilji. Vse delo postaja strojno in postaja slikarji »čisti poeti« (pures poetes), ki naj služijo le nagibom nekajenega lirizma.

Kakor vrača stroj umetnosti njeno pravo polje, tako ji ponuja tudi novo optiko. Zaka? Današnja civilizacija je popolnoma meščanska, urbanizirana. Naše oči gledajo geometrične like: ceste, pločnike, okna, stroje, kartoteke, registre, tovarne. Ti geometrični doživljaji vplivajo na človeka in mu oblikujejo nekako matematično izšolan optiko.

S tem je izpremenljivo stališče umetnika napram prirodi. Že pri starih umetnikih, pri Poussinu in Tintoretu je glavni mik slike njen sistem. Priroda pa se menja v različnih dobah. Človek je geometrično bitje.

Kakor posreduje klavir samo omejeno število glasov, tako trepa tudi v slikarstvu štetost z barvami in oblikami.

Zadnjih 25 let je nastopila v slikarstvu nova doba. Kot stebre kubizma navajata pisatelja francoske slikarje Ingresa, Cesanea, Seurat in končno tudi Matissea. Ingresova slika je prava simfonija, kjer igra predmet le sporedno vlogo. Ingres uporablja barvo kot oblikovni element, Seurat povdarja disciplino in ortogonalno stalnost. O Matisu je znana anaturalistična svoboda, s katero je uporabljal barve.

Za prvo dobo kubizma, nekako od 1908 do 1912 je značilna uporaba abstraktnega črta. V drugi dobi od 1912. do 1918. leta ožajata pisatelja očinejši povdarek predmetnosti, nekako pomež banalnih predmetov in nianciranja individualiteti napram anonimnemu slogu prve dobe. Pokret se osredotočuje okoli velikih osebnosti: Piora-sso-a in Braque-a. Največja zasluga kubistov je ta, da so ustvarili novo gramatično gledanja, ki načelno loči mehanično dobo od ostalih.

Purizem se je razvil iz kubizma. Novi pokret zahteva, da se umetnost očisti tujih vplivov, odzod ime. Puristi slikajo najraje banalne, vsakdanje predmete, kakor steklenice, kozarce, umivamke. Banalnost in normalnost so njihova načelna gesla.

Pisatelja zahtevata, naj se slikarstvo razvija v smeri čiste umetnosti, da zadosti človekovi lirčni težji. V modernem slikarstvu se javlja revolucionarna struja, ki se s preteklostjo nezadovoljuje in ki stroje za novimi izraznimi sredstvi, za novimi predmeti, za novimi doživljaji in za novimi umetniškimi vizijami. V taki revolucionarni dobi je puristični pokret vsekakor koristen in poln novih vidikov.

Narodno gledališče v Ljubljani. Jutri v nedeljo se pole v opernem gledališču popoldne ob 15. uri Massenetova opera Manon pod vodstvom in v režiji opernega rav-natelja g. Mirka poliča. Opera je pri našem gledališčnem občinstvu izredno priljubljena in to v sled sladkih melodij, ki prevevajo to delo. Glavne vloge pojejo ga Lovčutova ter g. Banovec, Betetto in Mitrovič. V dra-mi pa se vprizori ob 15. popoldne ve-lezbavna češka veselolga Druga mladost, zvečer ob 20. pa Shawova drama Obrt gospe Warrenove. Predstave so ljudske in veljajo za ne znižane cene. Tekom prihod-njega tedna ima naše gledališče dve premi-eri in sicer v operi »Večnega mornarja« v popolnoma novi zasedbi in novi inscenaci-i, v drami pa O'Neill »Ano Christie«.

Na koncertu francoske celistke Ju-liette Alvin, ki se vrši v ponedeljek, dne 8. t. m. ob 20. uri zvečer v Filharmonični dvorani so zastopani poleg klasika Bacha in Schumanna, izključno le francoski kom-ponisti, poleg slottvega Debussyja skoro sama nova imena. Gospodično Alvin, ki je odina virtuozinja na čelu, spremlja na kla-virju konservatorijski profesor Janko Rav-nik. Dne 10. februarja koncertira gđ. Al-vin v Zagrebu tudi s sodelovanjem prof. Ravnika. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni. Cene navadne koncertne.

V soboto 6. februarja 1926
»DRUZABNI VEČER S PLESOM«
državnih račun. in blagaj. uradnikov.
ARENA NARODNEGA DOMA.

SREBRNA POROKA HOLANDSKE KRALJEVSKE DVOJICE. Kraljica Wilhelmina in njen soprog princ Henrik Meklenburški praznujeta danes 6. t. m. v svojem gradu Loo na Holandskem srebrno poroko.

Ženske in ljubezen

(Glej »Slov. Narod« št. 26 z dne 2. t. m.)
Francoski kralj Franc I. sin Karla Orleanskega, ki je bil znan po svoji klasični lahkomiselnosti, pravi o ženskah: Dvor brez žensk — to je leto brez pomladi, pomlad brez rož in roža — s samimi trdnji, brez listov.

Znameniti ruski dramaturg Ostro-rovski se pa ne ozira na kraljevsko mnenje o ženskem spolu in priznava kar naravnost, da je vsaka baba — doba. Pozlatiš jo lahko, — pravi o ženski — pa vendar ni vredna počenega groša.

Najbolj hvalne morajo biti ženske proroku Mohamedu. Ta jih je znal n-hvaliti ne le na zemlji, temveč tudi v nebesih, kjer jih na vso moč — »Seljam alekum! — pravi Mohamed moškemu. — Živel si pravično pojdi to-rej na vekomaj na vrt, ki ga je pripravil Allah vsem tvojim zvestim sinovom. Ta vrt je enak nebu in zemlji. Košata dre-veva so polna sadja, na vse strani se pretakajo potoki in vrelci. Ob rajskih potokih stoje senčnate ute. Na obrabljenih pravovernikov odseva mesečina. Oble-čeni so v zelena oblacija iz najfinjše svile. Njihove roke so okrašene z zla-timi in srebrnimi zapestnicami. Tako se odslajajo za bogato obloženo mizo, na kateri je vsega v izobilju. Vrh teja jih zabavajo še rajске gurgije. Deklice z nežno kožo in bujnimi prsi plešejo okrog mize. Vsak pravovernik si lahko izbere poleg žen, ki jih ima že na zemlji, še dvainsedemdeset deklet v raju.«

Filozof Paolo Montegazza je posve-til proučevanju ljubezni in žensk pol življenja. »Ljubezen je cvet, — pravi on, — zakon na plod. Toda sadjarstvo in vrtnarstvo sta dve tako sorodni stroki, da ju lahko smatramo za dvo-čke. Da pa ne bo nesporazumov, ni tre-ba iskati cvetlic na sadnem vrtu in sad-ja v cvetličarni.«

To je zelo lepo rečeno. Ista misel, povedana z navadnimi besedami, bi se glasila: »Ne iščite ljubezni v zakonu, zakaj zakon je njen grob.«

Viktor Hugo je po svoji stari navadi tudi v tem slučaju neumljen: »Ženska je povzročiteljica največje-ga zla. Ona je kriva, da je človek n-ravnstveno padel. Zapeljala je nekoč moškega v raju in še dandanašnji ga zapeljuje. Še vedno ga mami v peklen-sko brezno.«

Znameniti ruski kritik Pisarev piše o ženskah tako-le: »Popolnoma realen moški lahko živi brez takozvane človeške sreče. Ni mu treba obnavljati svojih sil z žensko lu-beznijo, zakaj misleč, da jih obnavlja,

jih v resnici samo zapravlja.«

Se manj galanten napram ženskam je Lev Nikolajevič Tolstoj, ki nežni snol celo zmerja.

»Poznal sem ljubeče, blagorodne in vzvišene moške, — pravi Tolstoj. — Toda žensk, ki bi se ne prodajale, pa najsi bodo grofice ali na kuhinje, še nisem videl. Tiste nebeske čistosti in zvestobe, ki jo iščem v ženski, še ni-sem našel. Če bi našel tako žensko, bi dal zanj življenje.«

Friedrich Nietzsche je še bolj ener-gičen.

»Ni ženske na svetu, od katere bi hotel imeti deco! — je vzkljnil nekoč. Turgenjev, ki je vse življenje in bil deležen ljubezni, se kljub temu pritožuje, da je ženska vzrok vsake ne-sreče.

Shakespeare karakterizira ženske kratko in jedrnat: »Vrtoglavost — to bi bilo pravo ime ženske.«

Med abnormalna nežna čustva sva-da tako zvana platonična ljubezen. Na svetu so obžalovanja vredni tipi pod-zavednih idealistov, ki si domišljajo in celo oznaajo, da je ljubezen m-ma-tična tudi na daljavo. Te gospode bi rad vprašal:

— Ali ste kdaj obedovali brez mize, krožnikov in jedil?

— Smo, — odgovore idealisti.

— Pa ste bili siti? — bi vprašal.

Tedaj bi v odgovor molče povesili oči.

Proti vitezom platonizma je svoj čas energično in duhovito nastopil Bje-linski. Platonizem je izroček na polju lu-bezni. Vsaka pametna ženska zapodi sanjavega moškega, od katerega se ji ne obeta nič reinkarna.

Ruski pisatelj Gončarov piše o lju-bezni tako-le:

»Srce ljubi dotlej, dokler niso izčr-pane vse njegove sile. O no živi svoje življenje in svojo mladost in starost, ka-kor vsak del človeškega organizma. Če se izjalovi ena ljubezen, srce samo uti-hne in molči do druge. Če tudi druga ne gre gladičo, ostane sposobnost za lu-bezen nezrabilna do tretje, četrte itd. vse dotlej, dokler naposled ne položi vseh svojih sil v eno srečno ljubezen in se potem polagoma ohladi. Nekaterim ljudem se pa posreči ljubezen že na pr-vi mah in zato kriče, da je mogoče lu-biti samo enkrat.«

Lermontov je pesimist. »Težko je, a vendar moramo priznati, — pravi o ljubezni, — da je najčistejša ljubezen na pol pomešana s samoljubjem.

Originalno naziranje ima o ženskah Evripid. »Strašen je pritisk valov, — pravi on, — ki jih dviga razburkano mor-j; strašno je olapoljanje ognja; strašen

je naval hudournikov; strašno je siro-maštvo in strašno so mnoge druge ne-sreče. Toda najstrašnejša je ženska. Z nobeno barvo se ne da naslikati to zlo. Z nobenimi besedami se ne da povedati, kaj je ženska. Če je Jupiter izumil žensko, naj se zaveda, da je zloglasni mo-ster največjega zla. Videl sem ženske in morske viharje, pa moram priznati, da se mi smilijo ljubimci bolj kakor mor-narji.«

»Ne vprašujte ženske zakaj ljubi, — pravi Paolo Montegazza. — Ženska se zna zaljubiti v omejenega in grdega moškega, samo da ne ljubi druge. Olen-šati ga zna s svojo domišljijo in žarki svojega srca. Kadar ženska ljubi, soloh ne dvomi, da li jo ljubi dotični moški. Ali je Cezar kdaj dvomil o svoji zma-gi? Ali je Napoleon kdaj mislil, da bo njegove slave konec? Taka je ženska ljubezen. Kakor kača se zvija pod no-gami svojega ljubimca ali pa renči ka-kor lev, kadar hoče doseči svoj cilj. Ženska lahko ljubi največjega moškega in največjega zločinca. Vsakega genkega, ki se je dotakne, povpišuje v oblake. Pre-pričana je, da lahko segreje celo led.

Moški je v svoji ljubezni prej žival, kakor pa višje bitje. Ženska je prej višje bitje, kakor človek.«

Zadnja beseda o ženskah naj bo: »Nedvomno je ženska krona stvarstva, samo da le ta krona — trnjeva.«

ZABAVNO! DUHOVITO! VESELO!

SREČNA SMRTŠaljiva igra po noveli grafice de Balilchaboe
V glavni vlogi slavni ruski komik**NIKOLA RIMSKY**

Duhovita vsebina polna komičnih scen in zapletitijev

Predstave točno ob:

4., pol 6., pol 8., 9. V nedeljo: ob 3., pol 5., 6., pol 8., 9.

Prednaznailo: „Človek iz guzija“ (slavni DOUGLAS FAIRBANKS) v monumentalnem filmu
Robin HoodElitni Kino Matica.
vodilni kino v Ljubljani.
Telefon št. 121**Dnevne vesti.**

V Ljubljani, dne 6. februarja 1926.

— Kraljev poset v Narodni banki. V upravnstvu dvornega maršala generala Damjanovića je kralj Aleksander včeraj posetil novo zgradbo Narodne banke, kjer so ga slavnostno sprejeli člani upravnega odbora.

— Imenovanja v železničarski službi. Prometni minister je predložil kralju Aleksandru v podpis ukaz o napredovanju odredno uvrstitev v višje skupine in kategorije okoli 250 uradnikov ljubljanske direkcije državnih železnic. Dosedanji vodja komercialnega oddelka ljubljanske direkcije centralni inšpektor Josip Vidic je imenovan za načelnika komercialnega oddelka pri direkciji v Subotici. Za načelnika komercialnega oddelka pri ljubljanski direkciji pa je imenovan prometni načelnik v Zagrebu Ernest Vargazon.

— Čezurno delo pri železnici. Prometni minister je na temelju zakona o državnem prometnem oseboju odredil, da delavci v državnih prometnih zavodih do objave novega pravilnika prejemajo za čezurno delo ob delavskih 50 odstotkov plačila, ob nedeljah in praznikih pa 100 odstotkov. Vajejci pod 18 leti ne smejo vršiti čezurnega dela.

— V naše državljanstvo je sprejet ravatelj trbovejskega premogokopa Julij Pauer.

— Albert Thomas v Beogradu. Včeraj št. t. m. popoldne je prišel iz Zeneve v Beograd direktor mednarodnega biroja za delo g. Albert Thomas. Na kolodvoru sta ga pozdravila šef protokola zunanega ministrstva g. Novaković in legacijski svetnik Potič. G. Albert Thomas se je nastanil v hotelu „Excelsior“. Danes poseti zunanega ministra dr. Ninčiča in ministrskega predsednika Nikolo Pašiča. Poseti tudi ministra za socialno politiko radi mednarodne delavske konvencije, ki jo ima naša narodna skupščina odobriti. Danes zvečer odputuje v Kragujevac, od koder je njegov zet. V torek 9. t. m. predava na beogradski univerzi o Locarnu in gospodarski bodočnosti Evrope.

— Zakon o nošenju orožja. Parlamentarni odbor, ki proučava zakon o nošenju orožja, je imel včeraj sejo. Notranji minister je privolil, da se ta zakon sprejme. Odbor je novi zakon o nošenju orožja sprejel.

— Opozorilo! Ker prodajajo nekateri trgovci kot »pekate« testenine iz drugih tovarn, in sicer po navadi slabše in cenejše blago, in ker tudi velik del občinstva misli, da se imenujejo vsake testenine »pekate«, pojasnjujemo, da se smejo imenovati »pekate« samo izdelki naše tovarne testenin Pekate v Ljubljani, ki je edina tovarna »pekate« v Jugoslaviji. Ker je naša znamka »Pekate« zaščitená, bomo od sedaj vsako tako zlazoro v lastnem in v interesu prevaranega občinstva sodnijsko zasledovali. Cenj. občinstvo pa prosimo, da zahteva povsod izrecno samo prave »pekate«, zlasti v naših originalnih kartonih z znamko »Pekate«, ki jamči za prvovrstno in okusno blago. Tovarna testenin »Pekate« v Ljubljani.

— Iz Amerike se vrne, kakor nam poročajo, okrog Velike noči v svoj rodni kraj Ziri nad Škofjo Loko družina Hartman po d. Burja. Gosp. Hartman je bil v Ameriki pet let in je imel v Chicagu trgovino s klekljanimi šipkami.

— Številni poroki v Sarajevu. Leta 1925 je bilo v Sarajevu 710 porok in sicer 330 muslimanskih, 187 katoliških, 135 pravoslavnih, 11 evangeliških, 9 askenaskih in 38 sardaskih. Število zakonov od leta do leta nazadnje.

— Don Juraj Blankini, predsednik »Jadranske Straže«, dolgoletni poslanec v dunajskem parlamentu in bivši podpredsednik naše vlade, je težko obolel. Njegova okoliščina je v velikih skrbih, ker se nahaja don Juraj Blankini že v visoki starosti.

— Asfaltiranje splitske obale. Te dni so začeli z asfaltiranjem splitske obale, ki bo mestu v tem delu dalo povsem moderno in enačeno lice.

— Sokolska maskarada v Kranju se vrši v soboto 13. t. m. pod naslovom »I. veseljeje v Kranju«. Za prireditev, ki bo ena največjih v gorenjskem kotu, vlada veliko zanimanje med občinstvom. V prostornih dvoranah Sokolskega doma se bo počutil vsak posestnik nad vse prijetno in komodno, zato naj nikdo ne zamudi ogledati si »I. veseljeje v Kranju«. Predprodaja vstopnic v trgovini Salovic. 163-n

— Družba sv. Cirila in Metoda je prešla meseca januarja 1926 sledeče prispevke i. s.: I. Podružnice: Slovenska

Bistrica Din 1218.57; Maribor m. Din 468; Novo mesto Z. Din 770; Sevnica Din 380; Šoštanj Din 77; Jesenice Z. Din 844; Dol pri Hrastniku Din 700; Loški potok Din 86; St. Jurij ob juž. žel. Z. Din 157.25; Unec-Rakek Din 512; Kranj Z. Din 1080; Raka Din 30; Ljubljana: I. ljubljanska m. Din 1465 dinarjev. Skupaj Din 7787.82 Din. — II. Nabiralniki: Kavarna Jadran, Maribor, 85 Din; gostilna Miklavčič, Ljubljana, 174.55 Din. Skupaj 259.55 Din. — III. Vrhovniški sklad: Frančiška Koroska, Ljubljana, 200 Din. — IV. Razni prispevki: Iv. Cerovšek, Celje, 50 Din; Marica Humer, Jesenice, 50 Din; Iv. Vidgaž, Rog. Slatina, nabral 150 Din; E. Lavrenčič, Beograd, 50 Din; R. Kilar, Beograd, 50 Din; F. Vuhred 50 Din; A. Zele, Maribor, 100 Din; Hranilnica in posojilnica Vuzenica 100 Din; Josip Tušak, Sv. Anton, 50 Din; Avg. Drukar, Celje, 100 Din; M. Strukelj, Cakovec, 100 Din; A. Šarabon, Ljubljana, 50 Din; »Slov. Naroda«, Ljubljana, 300 Din. Skupaj 1150 Din. — Vota vseh prispevkov 9397.37 Din.

— Darila. Uprava našega lista je prejela za Ciril Metodovo družbo Din 60., katere je darovala g. Marta Šavnik mesto svetila na krsto pok. g. Marije Janžekovič. Srčna hvala!

— Trgovina z dekleti tudi v Bosni. Pred dnevi smo poročali, da je policija v Beogradu prejela neko zvodnico, ki se je pečala s trgovino z dekleti. Sarajevski listi poročajo o sličnem odkritju, ki ga je napravila že dni sarajevska policija. Policija je izvedela sledeče: štiri mladenke, komaj v starosti 16 do 18 let, so bile na bogznan kakšen način zasle v banjalusko javno hišo. Mladenke so na policiji izjavile, da so bile v javni hiši pod strogim nadzorom, nikdar niso smele zapustiti hiše, nikoli oditi na sprehod. Ker so mladenke kategorično zahtevale, da se jih pusti domov, je lastnik v strahu pred policijo to dovolil. Za spremljevalca jim je dal svojega »poslovodjo«. Ta je mladenke prevajal in jih mesto domov, odvedel v Sarajevo v javno hišo. Prošnja mladenk, da jih pusti domov, je ostala glas vpijočega v puščavi. O zadevi je izvedela policija, ki je podjetnega »poslovodjo« aretirala, mladenke pa osvobodila. Dve sta bili venerično okuženi in sta morali v bolnico, dve pa sta bili poslani domov.

— Pretekli dni so našle zlatnike v Zlatogor-terpentinovem milu ga. Marija Haringer, gostilničarka, Stična, in Marija Krnc, Sodražica. Glej oglaš!

— Pri boleznih raka, poopušenju žil, nagibanju h kapi vam zagotovi prirodna grenčica »Franc-Josef« lahko telesno odvajanje brez napora. Znanstvena opazovanja na kliničnih krvnih celicah so dokazala, da voda »Franc-Josef« zlasti starejšim ljudem služi prav izdatno. Dobiva se po lekarnah in drogerijah.

Iz Ljubljane

— Inštalacija novih avtomatičnih telefonskih aparatov. Poštna direkcija objavlja: V kratkem bo nova avtomatična telefonska centrala v Ljubljani izgotovljena in izročena prometu. Že pred tem pa bo terenska tehnična sekcija montirala pri naročnikih nove avtomatične govornice aparate tako, da se bo priključitev na novo centralo lahko izvršila brez prekinjenja prometa. Da pa delo sekcije vsled pozneje zaželenih izprememb pri naročnikih postajah (n. pr. prostor, kam naj se aparat postavi, tip aparata ali sprememba številke) sedaj ne bi bilo odveč, pozivamo vse ljubljanske naročnike, da čim prej pisмено javijo III. terenski tehnični sekciji v Ljubljani zaželeno izpremembo pri svojih postajah, ki jih bo potem sekcija po možnosti že upoštevala pri montaži novih aparatov. Večjih izprememb, ki bi bile zveza-ze s povečanjem naprave, direkcija sedaj ne more upoštevati.

— Rijavec gost v ljubljanski operi. V torek, dne 9. t. m. bo gostoval g. Josip Rijavec, ljubljenski ljubljanskega občinstva kot Grieux v operi Manon. Predstava se bo vršila v korist Udrženju gledaliških igralcev. Odbor Udrženja je prepričan, da se bo občinstvo udeležilo predstave v čim največjem številu.

— Slovensko marionetno gledališče »Atena« v Narodnem domu. Slov. marj. gledališče »Atena« uprizaro v nedeljo 7. t. m. ob 3. pop. in ob 6. zv. Pocijevo pravilno igrarje »Gozdni kraj Lavra« v 5. dejanjih. Na to uprizarstvo posebno opozarjamo občinstvo, ki bo imelo sedaj priliko

videti spet vzorno lutkovno igrarje: romantično viteško zgodbo — motiv ugrabitve — prepleteno z mitom o kralju Lavrinu, posebej duhu-čuvanju gozdov in gajev, zaščitniki pravice in dobrote. Ne manjka pa tudi romantične ironije, s katero Pocij na primer v uvodnem prizoru za hip nameno- ma razbije iluzijo. Gaspér je tudi v tej igri pravi razpletavec vseh zadreg in zamik in vzdaje vsemu miljeju živahnosti in raz- gibanosti. Igra je prepletena s prav mčnimi pevskimi vložki in delno glasbeno spreml- javo. —

— U ljudska visoka šola javlja tem po- tom, da odpade za nedeljo napoveda- no predavanje gospoda Antona Podbevška in sicer iz sledečih razlogov: Vodstvo je prosilo upravo ljubljanske univerze, da bi mu dovolila uporabo zbornice dvorane za navedena predavanja, ki so se že vršila pretekli dve leti v isti dvorani. Univerzi- tetna uprava je to prošnjo na svoji seji z dne 1. t. m. zavrnila z motivacijo, da se s tako uporabo dvorane inventar škvari in da uprava ne more odgovarjati za storjene poškobe. Ker je bilo podpisano vodstvo o tem sklepu bveščeno šele v četrtek, 4. t. m., ni moglo tako hitro dobiti druge dvorane za napovedano predavanje. Predava- gosp. Anton Podbevšek; čas isti, prostor se naznani pozneje.

— Turkovi sklad za Sokolski Tabor. Darovali so g. Josip Turk Din 2000.— redni mesečni honorar. Kegjski klub »Sreda« Din 1000.— Dober zgled za po- sameznike, klube in omizja. Posnemajtel

— V društvu »Soča« predava danes v salonu pri Levu v soboto dne 6. t. m. naš ugledni narodni delavec g. dr. Tone Ja- mar o temi: »Samoozbramba organizma«. To prvovrstno in zelo poučno predavanje izpopolnil nam bo tudi s skisloptičnim slika- mi. Vabljeni člani in prijatelji društva ter sploh vsi, ki se za tako lepa predavanja zanimata. Začetek točno ob pol 2. zvečer. Vstop vsem prost. Vsi dobrodošli.

— Mestna zastavljalnica hma tomo- sečno dražbo junija 1925 zastavljenih pred- metov 11. t. m. ob 3. popoldne in ne, kakor je bilo pomotoma poročano 13. t. m.

— Na Sentiakobako maskarado v ne- deljo 7. februarja v Narodnem domu opo- zarjamo cenjeno občinstvo, da se je ude- leži v čim največjem številu. V baru in ka- baretu nastopajo člani in članice Sentiakob- skega gledališkega odra s kuplet, komični- mi nastopi, plesi, vino je prvovrstno, ples, torej vse, kar je dobro za dušo in telo. Vstopnina 15 Din. Cene tako zmerno kot navadno pri Sentiakobčanih. 167/n

— V bajno Indijo vleče srce, vabijo samo slutne lepote. Vsa nekaj ur, vsaj eno noč preživeti v časih indijskih bajk. Ogromne priprave Ljubljanskega Sokola potrjujejo napovedi, da bo letošnja maska- rada pod gornjim naslovom dne 16. t. m. v Narodnem domu gotovo ena najlepših prireditev zadnjih let. Ker bo ta maska- rada najbrže zadnja v vseh prostorih Na- rodnega doma, toraj zadnja v tako velikem stilu, je društveni odbor mobiliziral vse sile, da bo ta tradicionalna prireditev nad vse priprave pripravljena. Umetniške dekoracije bodo spremenile cel spodnji takt Narodnega doma v indijski dvorec, lesketajoč se v najbistvi indijskega boga- stva. Kakor umetniški odsek, tako je tudi gospodarski odsek svoje delo pripravil do skrajnosti natipano, da bo prireditev v vsakem oziru sijajna. Glede mask in drugih informacij se je obrnil na »Prireditveni odsek« Ljubljanskega Sokola, Narodni dom.

— Dama poučuje temeljito angleščino in francoščino. Več se izve pri gospej Te- rezini Jenkovi, Jurčičev trg 3.

— Zasebul detektivski zavod je otvori- li v Ljubljani, Rimska cesta 9. g. Ivan To- pičkar, vpokojeni višji kriminalni nadzornik. Detektivski zavodi so po drugih mestih in- stitucije, ki jih ne morejo več pogrešati in opravljajo zlasti zadeve zaupnega in kri- minalnega značaja, ki se niso zrele, da bi jih prevzela policija. Ali se bo tak zavod obnesel tudi pri nas, bomo šele videli.

— Najnoveše bluze, otroške in damske obleke priporoča Krištof-Bučar, Stari trg.

— Pogrebno in podporno društvo dr- žavnih uslužbencev. Člansko zborovanje se vrši 10. februarja ob 1/8, uri zvečer v sa- lonu restavracije pri »Levu«.

— Reduta »Jadrana«. V naprednem Dijaškem domu (arena Narodnega doma) se je vršila sinoči intima in priskrba priredi- tev našega najmočnejšega akademskega do- ma. Brhke maske, mlade plesalke in požr- tovalni plesalci so zanesli v okusno okra- šeno dvorano izredno pestro in živahno življenje, ki je spravilo v dobro voljo tudi starejše obiskovalce, ki se jih je zbralo prav lepo število, med njimi odlični zastopniki ljubljanske družbe. Pokroviteljstvo nad prireditvijo so imele ge dr. Gregorinova, dr. Kramarjeva in Mohoričeva, ki so s podpora naprednih ljubljanskih trgovcev in obrtnikov oskrbele tudi bogat blif.

Brivce laže, kot ti lase maže, laže ti na vsaki potegljaj, takrat pa ne laže, ko ti kaže: »Pijmo uvijek »BUDDHA« čaj!

Iz Celja

— Sokolska župa v Celju ima redni občni zbor v nedeljo, 21. t. m. ob 8. uri popoldne v telovadnici Sokolskega društva v Celju (mestna osnovna šola). Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbor- a, 2. poročila funkcionarjev: a) tajnika, b) blaginika, c) načelnika, d) matrkarija, d) prosvetkarja, 3. sprejetje novih pravil, 4. savezni proračun, 5. volitve, 6. slučajno- stbi. V slučaju nesklepnosti se vrši občni zbor eno uro pozneje istotam s istim dne- vnim redom, ki je v smislu par. 12 župnih pravil sklepčen ob vsakem številu navzočih.

— Volilni ineniki na mestnem magi- stratu. Reklamacijska komisija je pregle- dala in odobrila uradno izvršene popravke volilnih inenikov za volitve v občinski svet ter oblastno in narodno skupščino. Mestna občina celjska ima dve volišči. Na volišču

I., ki obsega prebivalstvo severno od Kre- kovskega trga, Prešernove ulice in Ljubljan- ske ceste, je bilo vpisanih deslet 746 vo- likcev. Črtanih je bilo 68, na novo vpisanih 28, tako da jih ostane v volilnem ineniku 706. Na volišču II. južno od omenjene črte jih je bilo vpisanih 748. Črtalo se jih je 56, vpisanih je na novo 28, tako da jih je sedaj 726. Vseh volilnih upravičencev v mestu je po tej uradni ugotovitvi 1426.

— Zaprti so v zvezi s požarom v to- varni testenin solastnika hste, katerega je ovadil neki gasilec. Aretirani solastnik je namreč svaril dotičnega gasilca, stoječega v nadstropju pod drugim gorečim in ruše- čim se stropom, naj se umakne, da se ne bi ponesrečil. S tega je nagla preiskava sklepala, da brani lastne tvorilce gasilec gasiti.

— Nočno lekarniško službo opravlja ta teden lekarna »Pri orlu« na Glavnem trgu.

Nedelja 7. t. m. ob 4. popoldne

predpustna veselica

Sokola v Štepanji vasi pri br. Ant. Novaku (Lozarju).

Grof Volpi in njegova hči

Znano je, kako ugodne rezultate je dosegla Italija v svojih pogajanjih za od- plačilo vojnih dolgov v Ameriki in Angliji. Obojina pogajanja je vodil finančni minister grof Volpi, ki je ob tej priliki pokazal, da ni samo dober finančnik, ampak tudi prv- vrsten diplomat. Umevno je, da si je s svo- jimi uspehi priboril minister Volpi v Italiji na mah slino popularnost in da ga fašistov- sko časopisje slavi kot največjega dobrotni- ka domovine.

Pri naših danes aliko grofa Volpija in njegove edine hčerke, ki ga je spremljala i v Ameriko i v London.

Danes — soboto in jutri — nedeljo

razkošna pikantna drama — krasne vsebine

Kaj si želi vsaka žena

z priljubljeno lepotic

Lucy Doraine

Predstave danes pop. 3, 1/2, 6, 1/2 in 9. uri, v nedeljo tudi 1/2, uri dopold.

Kino Ideal**Tržne cene v Ljubljani**

Kilogram govejega mesa Din 15—19, jo- zika, jeter, ledic, možganov 18—19, vampov 9—10, pljuč 6—8, loja 7.50—12, teletine 17 do 20, jeter 25—20, pljuč 20, prašičnjega mesa 20—25, pljuč 10, jeter 15—20, ledic 22.50 do 25, glave 7.50—10, parkljev 5—7.50, slanina 19—20, masti 26—27.50, šunke 35, prekaje- nega mesa 29—32, prekajenih parkljev 10 do 12, prekajene glave 12.50, jezika 35, ko- štrunovega mesa 14—15, kozličevine 20, konjskega mesa 6—8, kg krakovskih in de- brečinskih klobas 40, hrenovk, posebnih, tlačank 35, svežih kranjskih 30—40, pol pre- kajenih kranjskih 32—35, suhih kranjskih 67, prekajene slanina 30.

Kokoš 25—35, petelin 30—40, domač za- jec 10—20, kg krapa 26—32.50, linja in šču- ke 25—30, klina 12.50—15, mrene 17.50 do 20, pečenke 8—12.50.

Liter mleka 2—3, kg surovega masla 40, čajnega 50—55, masla 45, bohinskega sira 36, sira 9—10, par jaje 2.50—3.25. — Kg belega kruha 6, črnega in rženega 5, kg jabolk 4—8, ena oranža 1.50—2, limona —.75, kg rožičev 10, fig 15—16, dateljnov 25, orehov 12, luščenih orehov 35, suhih če- pelj 10—12, suhih hrušk 16.

Kg kave 40—76, pražene kave 56—100, kristalnega sladkorja 13.50, sladkorja v koc- kah 15, kavnine prinesi 20, riza 10—12, liter namiznega olja 20, jedilnega 18, vinskega kisa 4.50, navadnega 2.50, petroleja 7, kg soli 4.50, mletega popra 54, celega 52, papri- ke 20—56, testenin 9—12, pralnega luga 3.75, čaja 75.

Kg moke št. 0 5.75, 1 — 5.25, 3 — 4.50, 5 3.75, 6—3, kaše 607, 1, špejzenja 608, le- prenjška 10—13, otrobov 2—2.50, koruzne moke 3.50—4, koruznega zdroba 4—4.50, pšeničnega zdroba 6.50, ajdove moke 8—9, ržene moke 5; q pšenice 350—360, rži 260 do 290, ječmena 240—260, ovsa 245—260, prosa 275—300, koruze 215—225, ajde 300

do 325, fižola 350—360, graha 400—500, leče 600.

Kubčni meter trdih drv 160—180 meh- kih 100, q premoga 40—46, q sladkega sena 75—80, polsladkega 60, kislega 50, slame 50. Kg endivije 18—20, motovilca 15—25, radiča 15—20, zelja 2—2.50, rdečega zelja 4—6, kislega zelja 2.50—3, chrovta 2 do 2.50, karfiol 8—10, kolerab —.75—1, spi- nače 15—16, paradižnikov 16, graha v stroč- ju (laškega) 25, čebule 2—3, česna 15, krom- pirja 1.25—1.50, repe —.50—1, kisle repe 2 do 2.50, korenja —.75—4, peteršilja 12, zo- lenjave za juho 8, artičoka 3.

V Ljubljani, 6. februarja 1926.

Mestno tržno nadzorništvo.

Hunyadi János

najboljša naravna gorka voda. Iz- vrstna proti zaprtju telesa, navalu krvi, pokvarjeni prebavi, zastali krvi v trebušnih organih itd.

O plinu

V današnjih dneh se kaj radi spominja- mo preteklih starih dobrih časov. Spomi- njamo se takratnih prorokovanj, ki so ob- solali marsikak izum na hitro in žalostno smrt, medtem ko kaže sedanost ravno na- sprotno. »Veliko norost« je imenoval veli- ki Napoleon plin, ko se mu je predložil načrt vpeklave v odobrenje.

Plin je angleška iznajdba. Nemci, ki vedno radi povzdigujejo lastne izume, so poskušali tudi svetilni plin razglasiti kot nemski izum, kar pa se jim kljub naporom ni posrečilo. Kot izumitelj proizvajanja in uporabe svetilnega plina velja Anglež Mur- doch. Leta 1792 je napravil ta mož več poskusov s plinom in kmalu se mu je po- srečilo razsvetliti celo hišo. Par let pozneje je že razsvetljeval s plinom tovarno in 4 leta pozneje, ko se je sklopil mir v Amiensu, so gorele prve cestne svetilke v Redruthu, kjer je stala ključavničarska delavnica Murdoch. Ker je zamudil zavarovati izum s patentom, so se polastili drugi njegovega dela in osnovali leta 1812 družbo Chartered Gaslight and Coke Company, ki je posta- vila prvo plinaro na svetu in sicer za raz- svetljevanje londonskega dela St. Margaret. Dan 1. aprila 1814 se smatra kot pričetek praktične izrabe Murdochovega izuma, od katerega dobiček so vlekli le drugi, iz- umitelj sam je ostal pozabljen in brez sred- stev.

Takrat plinska luč še zdaleka ni dosegla današnje svetlobe. Plin je goril enostavno iz zožene cevi. Plamen je razširjal za te- danje čase pravo lepo luč, ki je bila skrat- močnejša kot svetloba baklje oziroma oljne svetilke, takrat v navadi. Leta 1825. je dobil Berlin plinsko razsvetljavo in sicer iz plinarne, ki je bila last angl. družbe. Šte- vilno plinaren je rapidno naraščalo. Leta 1861. je dobila tudi Ljubljana plinaro.

Okoli leta 1890. se je splošno smatralo, da je plinski industriji prišla napovedana usoda, ker je nova električna luč mnogo boljše in praktičnejše. Izum kemika Auer von Weibacha je naenkrat spremenil mi- šljenje sveta. Šest let je delal Auer brez- uspešne poskuse v laboratoriju in šele leto 1892. mu je prineslo uspeh. Našel je, da okisi nekaterih redkih zemeljskih kovin (cer in torij) dajejo pri žarenju intenzivno belo luč. Napravil je prve žarilne mrežice, ki se še danes v spremenjeni obliki rabijo za plinsko, za špiritusovo, bencinsko in tudi petrolejsko luč. V najkrajšem času se je preuredila plinska razsvetljava z Auerje- vim mrežicami, ki so se izdelovale v Ber- linu. Največ žaril se še danes izdeluje v Berlinu in sicer leto 175 milijonov, med- tem, ko vse druge države v celem produ- cirajo le 120 milijonov mrežic. Plinska raz- svetljava si je z izumom priborila mnogo zvestih odjemalcev. V zadnjem času se je plinska luč še v toliko izpopolnila, da se lahko prižiga in ugaša na enak način kot električna luč. V praktičnosti plin za elek- trično lučjo ne zaostaja več, v lepoti pa jo celo prekaša.

Pred 3 do 4 desetletji se je pričel plin rabiti tudi za kuho in kurjavo pečl. Indus- trija, ki se bavi z napravo potrebnih pri- pomočkov, se je do danes že tako izpopol- nila, da ima na razpolago za vsako kuhanje, za vsako najmanjše gospodinjstvo pripraven kuhinjski oziroma štedilnik po primerno niz- ki ceni. Pa ne samo za domače gospodinj- stvo, tudi velike restavracije, ljudske kuh- nje, bolnice, vojašnice, kavarne itd., se opremljajo v vseh velikih mestih s plinsko kurjavo za kuho. Od najmanjšega kuhinji- ka z enim plamenom pa do največjega šte- dilnika s 25 plameni, na katerem se v naj- krajšem času skuha jedila za celo množico gostov, jih je mnogo v rabi.

Poleg teh načinov uporabe se je plin udomačil tudi v obratih, v katerih se za- hteva poleg hitrega dela tudi čistost v ob- ratnem prostoru. Mesarji, peki, frizerji, klo- bučarji, steklarji, kovači, livarji, kleparji, knjigovezi, krojači, šivilje rabijo plin v ob- ratih. Lahko se reče, da povsod tam, kjer se rabi toplota v kakršnokoli svrhe, ni boljsega in cenejšega kuriva kot je plin.

Kako je plin v drugih državah razširjen, nam dokazujejo sledeče številke. V Ame- riki, deželi praktičnosti in hitrega dela, se porabi letno na enega prebivalca 420, v An- gliji 355, v Nemčiji 220, v Jugoslaviji pa 0.95 kub. metrov.

PREŠERNOVO PROSLAVO
10. t. m. priredi Društvo sloven- skih književnikov in Narodno gledališče.

Podpirajte
podporno društvo slepih

Gospodarstvo

Carinsko-prometna seja Zbornice za trgovino in industrijo

V četrti popoldne se je vršila seja carinsko-prometnega odseka Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ki se je pečala za važnimi carinsko-prometnimi vprašanji. Obravnavali so se zbornični predlogi za trgovinsko pogodbo z Anglijo in Francijo, zbornična akcija za zaščito interesov cementne industrije v Sloveniji, predlogi za izpremembo določb železnicega obratnega pravilnika glede odgovornosti železnice za rinfusa pošiljave, akcije za izpremembo navedbe glede odmere pristojbin za industrijske tire, akcije glede sestave jugoslovensko-jadranske tarife za promet preko Trsta in za jugoslovensko-italijanski promet, dolge stanje, v katerem se sedaj nahaja vprašanje podaljšanja dojenjskih železnic na reško progo. Končno je odsek razpravljal o zborničnih akcijah glede nakladalnih rokov, glede ankete o avtonomni carinski tarifi, o trgovskih stikih in o pogodbi z Grčijo, Turčijo in Nemčijo, o zbornični intervenciji radi vstopa enega mešanega vlaka med Podnartom in Ljubljano, radi prometnih olajšav za Prekmurje, zgradbe kolodvora v Gornji Radgoni in tarifskega zaračunavanja v obsejnem prometu, radi poštnih olajšav pri razpošiljanju trgovskih cenikov. Stavili so se predlogi glede pošiljanja zavrtikov po 10 kg v Nemčijo, pošiljanja vzorcev v inozemstvo, glede plaht za pokrivanje sena pri pošiljanju po železnici ter radi visokih taks.

Valutni pregled za januar

Vsi gospodarski krogi se strinjajo v tem, da je Evropa že prekoracila vrhunec svoje gospodarske krize. Dokaz je znaten porast vseh važnejših industrijskih akcij in oblikacij na evropskih borzih. V zvezi s tem je dosegla večina evropskih valut v januarju večjo stabilnost.

Angleški funt je v januarju poskočil napram vsem zlatim valutam. 28. januarja je notiral v Londonu dolar 4.8612, 31. decembra pa 4.8521. Ta porast je v zvezi z zvišanjem obrestne mere od 4 na 5%. Tako je dosegel med obema anglosaškima valutama malone paritetni tečaj 4.8675.

Francoski frank je bil v januarju razmeroma precej stabilen. Kazal je ves čas tendenco navzgor. 31. decembra je notiral dolar v Parizu 26.76, 28. januarja pa 26.63 frankov. Po mnenju angleških finančnih strokovnjakov se mora francoska valuta stabilizirati na sedanjem tečaju, dočim naj cene dohite mednarodno vrednost franka tako, da se zvišajo povprečno za eno tretjino. Nato mora Francija davčne dohodke polagoma toliko zvišati, da bodo krili izdatke.

Italijanska lira je bila v januarju zelo stabilna. 31. decembra je notiral angleški funt v Londonu 120.18 lir, 28. januarja pa 120.55. Koncem januarja se je italijanski vladi posrečilo urediti svoje vojne dolgeve v Angliji približno tako, kar je uredila tudi dolgeve v Ameriki. Tudi to vpliva na stabilnost italijanske lire.

Belgijski frank se v tečaju ni spremenil. 13. decembra je notiral angleški funt v Londonu 106.96 belg. frankov, 28. januarja pa 106.975.

Švicarski frank je nekoliko padel napram anglosaškimi valutam. V Zenevi je notiral 31. decembra angleški funt 25.1075 švic. frankov, dolar pa 5.175. 28. januarja je notiral funt 25.2075 in dolar 5.1643.

Nemška marka kaže v januarju paralelni porast. 100 mark je notiralo v Zenevi 31. decembra 123.20 švic. frankov, 28. januarja pa 123.425.

Češkoslovaška krona je v januarju v Zenevi nekoliko poskočila, v Londonu pa padla. 30. decembra je notiralo 100 Kč v Zenevi 15.325 švic. frankov, 28. januarja pa 15.35.

Poljski zloti je v januarju poskočil. V Londonu je notiral angleški funt 31. decembra 43.50 zlotih, 28. januarja pa 36.

Romunski lej je nekoliko padel. V Zenevi je notiral 100 lej 31. decembra 2.40 švic. frankov, 28. januarja pa 2.275.

Turška lira kaže tendenco navzdol. 31. decembra je notirala v Carigradu 0.535 dolarja, 28. januarja pa 0.5273.

Grška dramma je v novembru in decembru nekoliko padla, v januarju pa poskočila. V Londonu je notiral angleški funt

31. decembra 378 drahem, 15. januarja 351, 28. januarja pa 354.50.

Naš dinar je bil v januarju stabilen. Notiral je z neznatnimi variacijami 9.15 švic. frankov.

Bolgarski lev je začel padati, pa je Narodna banka pravočasno posredovala s tujnimi valutami tako, da se zdaj zopet zaupa bolgarski valuti. Bolgarska Narodna banka je znižala obtok novčanice od 4 milijarde 530.000.000 na 3.655.000.000.

Sladkorni trg

Tudi pretekli teden je bil položaj na sladkornih tržiščih več ali manj stabilen. V Newyorku so kupovali severoameriške rafinerije znatne množine. V tork je nastopila reakcija in tečaj so padli za 2-3 cente. Na trgu je zavladala nervoznost, in sicer vsled poročil o preteči stavki železničarjev na Kubi. Ta običajni borzni manever pa ni vplival na položaj dolgo. Čim se je izkazalo, da so tečaj padli, so začele rafinerije zopet kupovati tako, da je znašal dnevni promet 50.000 ton, kupčije v terminskem blagu za marec pa 30-50.000 ton. V takih razmerah je morala hočeš nočeš kupovati tudi spekulacija. S tem so poznejši termini pridobili na vrednosti. Vendar se pa še ne da točno ugotoviti, da li ostane čvrsta tendenca trajna. Za producente je ta obrat vsekakor razveseljeval pojav. V Newyorku je notiralo kubansko blago 4.27, terminsko za marec 2 tri osminke, za april 2.49, za maj 2.61, za junij 2.71 in za avgust 2.81.

Ze predzadnji teden je bilo opaziti na sladkornem trgu veliko povpraševanje iz Indije in Kitajske. Zlasti v Angleški Indiji se konzum sladkorja zelo dobro razvija in to tržišče je glavni odjemalec javanskega sladkorja. Kupuje pa tudi evropski sladkor. Po zadnjih statističnih podatkih je porabila Indija v kampanji 1924-1925 709.141 ton proti 528.000 tonam v kampanji 1923-1924. Poleg tega je porabila večino domačih sirovin. Evropski sladkor slabše kakovosti je v Indiji zelo dobrodošel. Tudi na Javi je bila trgovina dobra. V enem tednu so prodali producenti za izvoz 100.000 ton sladkorja. V Indiji notira javanski sladkor 15 tretin centa, evropski pa 15 šestin - 16.

Londonški trg si je sicer nekoliko opomogel, vendar se pa omejuje trgovina samo na kupovanje in prodajo poznatih terminov. Od 25. do 29. januarja so poskočili poedin tečaj za 1-3 točke pri šerlingu. Cene za januar so se kretale med 14.14 tretin do 14.03 četrtine, za marec 15 petin 1 četrt, 15 šestin 3 četrt. - 14 petin, za maj 14 desetin in pol, 15, za avgust 15 petin 1 četrt, 15 šestin 1 tret. - 15 šestin 3 četrt. Tudi na praskem trgu se je položaj zboljšal. Tečajji so poskočili od 170-172 in pol na 175-177 in pol.

—g Nekoliko podatkov o naši izvojni trgovini. Od januarja do decembra 1925 smo izvozili raznega blaga za 8.236.115.443 Din, v istem času l. 1924 pa za 8.585.579.753 Din. V primeri s predlanskim letom je torej nazadovno naš izvoz za 349.464.310 Din. Po teži je znašal naš izvoz v prvih 10. mesecih lanskega leta 3.666.907 ton, predlanskim pa 3.110.875 ton tako, da se je po teži zvišal. Pšenice in moke smo izvozili predlanskim 23.147 vagonov. Od letošnje žetve ostane za izvoz okrog 35.000 vagonov. Izvoz pšenice se je lani forsiral, ker je bila kakovost stare slaba. Doma je ostalo malo pšenice in zato smo jo morali kmalu uvažati. Posledica je bila, da smo imeli v prvem polletju 1925 pasivno trgovinsko bilanco.

—g Krivična razdelitev davkov. Dr. Lorković nadaljuje v »Hrvatu« serijo člankov o krivični razdelitvi davkov. Navaja drastičen primer, da mora plačati hišni posestnik, ki ima 50.000 Din letnih dohodkov od najemnine, na Hrvatskem 33.914.80 Din, v Srbiji pa samo 7594.06 Din. Zagrebčanu ostane po poravnani državni davku od najemnine 16.885.20 Din, Beogradčanu pa 42.405.94 Din.

—g Vlada in protidraginski zakon. Zastopniki beogradske trgovske zbornice so posetili tle dni ministrskega predsednika, ministra za socialno politiko in trgovinskega ministra. Razložili so jim stališče zbornice in gospodarskih krogov sploh glede na zakon o pobijanju nedovoljene spekulacije. Minister za socialno politiko je izjavil, da načrt protidraginskega zakona še ne predstavlja definitivnega zakonskega

načrta. Če bi se pokazala stvarna potreba, da se ta načrt spremeni ali pa sploh opusti, je minister pripravljen usvojiti stališče gospodarskih krogov. Tako je pričakovali, da do protidraginskega zakona sploh ne pride ali da bo vsaj sedanjí načrt zelo spremenjen in omiljen.

—g Težak položaj tiskarskih podjetij je razviden iz bilance Jugoslovanske novinarske d. d., ki izkazuje od 4.558.500 Din delniške glavnice v l. 1925 2.272.739.19 Din izgube. To tiskarno je kupila »Riječ«, ki se bo marca dalje v nji tiskala.

—g Za posetnike velesejma v Lyonu. Posetniki velesejma v Lyonu, ki se hočejo vnaprej zagotoviti stanovanja v Lyonu, do bijo prijavnice v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Velesejem traja od 1. do 14. marca. Uprava svetuje, da se poseti velesejem ali od 1. do 4. marca, ali pa od 10. do 14., ker je pričakovati, da bo od 5. do 9. naval tujcev prevelik, da bi se moglo preskrbeti vsem udobna stanovanja.

—g Nova delniška družba za prodajo trboveljskega premoga. Kakor izvemo od poučene strani, bo začela poslovati v prihodnjih dneh nova organizacija Trboveljske premogokopne družbe v obliki samostojne delniške družbe pod imenom »Mednarodna premogovna d. d. v Zagrebu, Beogradu in Ljubljani«. Delniška glavnica znaša za enkrat 5.000.000 Din. Storjeni so že vsi potrebni koraki, da se dovoli osnovanje družbe, tako da bo ta lahko začela s poslovanjem že tekom prihodnjih tednov.

—g Sovjetski proračun za l. 1925/26 znaša 3778 milijonov zlatih rubljev (zlat rubelj notira približno 30 Din). Deficit znaša 120 milijonov.

—g Zlate bilance v ČSR. Češkoslovaški finančni minister je teden nedavno naredbo, da se fakultativno uvedejo zlate bilance.

—g Tečajji eksotičnih valut. Koncem januarja so notirali: gđanski goldinar 10, estonska marka 0.12, finska marka 1.20, latviški lat 10.10, litvanski lit 5, portugalski eskudo 2.50, španska pezeta 7.50, turška lira 28, argentinski peso 20, brazilski milreals 6.20, egiptovski funt 260.

—g Šumarski list. Prejeli smo februarško številko, glasilo Jugoslov. šumarskega združenja »Šumarski List«, s to - le zanimivo vsebino: Metlaš - Naše šumarske fakultete. - Sevnik - Kultura črnega oreha. - Ružič - Zakon o šumih. - Golubović: Pomen šumarstva v naši državi. Hufnagel-Veseli: Praktično urejevanje šum. Trgovina in industrija. Praktično šumarstvo. Šumarska politika in uprava in razne stanovske vesti. Ta strokovna revija zasluži zanimanje vseh onih krogov, ki so v kakršnikoli zvezi z lesnim bogastvom naše države. Izhaja v Zagrebu in sicer že 50. leto.

—g Prodajna deska. Dne 8. februarja ob 10. se bodo v skladišču Ljubljana gl. kol. na javni dražbi prodali 3 vagoni deske. Interesenti si deske lahko ogledajo ob uradnih urah v skladišču Ljubljana gl. kol. - Skladiščno vodstvo. 16/n

—g Anketa opekarnarjev. Dne 5. t. n. dopoldne se je vršila v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani anketa opekarnarskih podjetij, ki je razpravljala o položaju naših opekarn, njihovih potrebah in o vprašanju, kaj bi bilo storiti, da se izboljšajo prilike v tej stroki. Na podlagi uvodnih besed zborničnega podpredsednika g. Ivana Ogrina in izčrpnega statističnega ter carinsko-in tarifno-političnega poročila zborničnega tajnika g. Ivana Mohoriča se je razvila živahna debata, tokom katere se je soglasno ugotovilo, da je sedanjí položaj opekarske industrije nevzdržen. Na predlog zborničnega tajnika g. dr. Windischerja se je sestavil odbor, ki ima sestaviti uzanze za opekarske proizvode ter izvršiti potrebna pripravljalna dela za organizacijo opekarnarske proizvodnje in trgovine. Sklenilo se je, delati na to, da se uvedejo na Tehniški srednji šoli specialni kurzi za opekarsko stroko in da se ureditev naših opekarn tehnično izpopolni.

—g Dobave v Ljubljani. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 9. februarja t. l. ponudbe za dobavo 50 komadov varnostnih stekel, za dobavo 2000 komadov smolnatih bakelj, za dobavo 2500 kg cunj; do 16. februarja t. l. za dobavo 90 m³ borovega mostovnega lesa; do 23. februarja t. l. za dobavo jeklenega orodja. - Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. - Dne 1. marca t. l. se vrši pri direkciji državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 168.900 kilogramov raznega fasonskega, 18.500 kg okroglega specialnega in 25.100 kg drobnoraznega železa.

Darujte za Sokolski Tabor

co; imamo tudi čevljaria, krojača in šiviljo. O uradnikih niti ni treba govoriti, saj je ulica bolj proletarska.

V naši ulici stanujejo vse vrste ljudi: možki, ženske; gospodje, gospe in gospodične; lepi in grdi; srečni in nesrečni; stari in mladi, zdravi in bolni; revni in - nak, za bogatina pa je nimajo v naši ulici nikogar. Otrok pa je ko listja in trave ki poganja tu pa tam po kotih in med kamenjem.

Toda s tem, kar sem naštel se ponaša kmalu lahko kaka ulica, bi kdo rekel, dasi je za kratko ulico res dosti.

Vse to je mogoče, pravim jaz toda v našem ne prekosi naše ulice nobena druga. Naša ulica je namreč silno muzikalčna, muzikalčna v dobrem in slabem pomenu besede. Prav redki so trenutki, ko se ne sliši po dnevu kak instrument. Nekdo škriplje nekod na gosli, čelo se čuje, kitara, citre in druge strune. Kje se nekdo postavlja s krilnim rogom, nistem mogel dognati. Brez dvoma pa je to glasilo silno pripravno, da povzdigne duše in srca bližnjih in daljnjih sosedov. Da naša ulica tudi ni brez harmonik, se razume, kaj smo Slovenci.

Kar se pa tiče klavirjev, se pred našo ulico vsaka druga v Ljubljani lahko skrje. Saj so samo v hiši, kjer sta-

Moda

Za letošnjo pomlad in poletje

Malo zgodaj je še govoriti o pomladi in poletju, toda človek je že tako ustvarjen, da misli vedno na prihodnost in dela načrte, četudi z rizikom, da se mu izjalove. V modi se sicer ne more kdo ve kaj izjaloviti, ker ima vedno v zalogi toliko novotarij, da si zna hitro pomagati, če se je v prognozi slučajno zmotila.

So izvestne tkanine, bodisi navadne ali svilene, ki postanejo zelo težko popularne. Včasih jih modni ateljeji celo sezono brezuspešno propagirajo in šele prihodnje leto pridejo do veljave. Tak slučaj smo imeli s kasho. Ko so se pojavili pred dvema letoma prvi vzorci iz tega blaga, so jih ženske tako energično odklonile, da si ni upala nobena modna trgovina spraviti jih v promet. Neznemu spolu so se zdeli premeški in presvetli. Pozneje, ko so začele tovarne izdelovati gostejše vrste tega blaga in ko se je tudi barva prilagodila takratnemu okusu, skratka, ko so bili povsem v skladu z najnovejšo modo, so imeli naenkrat tak uspeh, da bo to blago najbrže prevladovalo tudi letošnjo pomlad.

Nekaj sličnega je bilo tudi s krep-gaze. Gre nedvomno za vrsto svile, ki ni posebno praktična, pač pa zelo trpežna in elegantna. Krep-gaze zavzame najbrž glavno mesto pri pomladanskih in poletnih večernih toaletah. Prvič se je pojavila ta svila lanske poletje in vsi smo občudovali njeno barvno bogastvo in originalnost. Malokatera dama pa je mislila na to, da bi si dala narediti iz nje obleko. Te pestre vzorce je sprejel ženski svet z velikim nezaupanjem, zakaj nihče ni mogel vedeti, daj li ne pride taka obleka iz mode takoj, ko bo narejena. Zato so morale tovarne hočeš nočeš pustiti ženskam in pričeti z izdelovanjem krep-gaze, ki je bila kakor žoržet enobarvna, samo finejša in učinkovitejša. Samo na tej podlagi se lahko krep-gaze tudi zdaj uveljavi. S tem seveda ni rečeno, da so prišli prvotni vzorci krep-gaze že iz mode. Nasprotno je nedvomno, da bo do v letošnjem poletju zelo priljubljene.

Ze zdaj se pojavljajo vzorci, ki kažejo kombinacije iz gladke in vzorkovane krep-gaze. Obleko iz take kombinacije vidimo na prvi sliki. Tu gre za obleko, čije gornji del je povsem ra-

ven in okrašen z velikim ovratnikom. Na spodnjem delu so samo vsite zvo-naste partije iz gladkega blaga. Taka obleka bo za spomlad in poletje najmodernejša in najelegantnejša. Pa tudi praktična bo, ker se bo nosila ob vsaki priliki večerna toaleta. Isto velja tudi za srednji vzorec, ki kaže predelavo nove krep-gaze, samo da je oblika drugačna. To je čisto navadna obleka s pasom iz blesteče svile in ovratnikom v obliki šala. Srednje krilo je iz krep-dešina, kar je nujno potrebno pri vsaki taki obleki, ker je blago samo prozorno. Za večerne toalete priporoča moda krep-gaze zelo nežne barve, kakor svetlo-zelena ali pomarančasta, zlasti pa svetlo-zelena kot bodoča najmodernejša barva. Spodnji rob je okrašen s cvetlicami, ki napravijo večji efekt. Ta okrasek je pa samo za večje prireditve, sicer se ne nosi. Pač pa ima vsaka obleka te vrste rožo na rami. Brez roža bo ta obleka letos moderna tudi v kopališčih in zdraviliščih.

Moda in kožuovina

Vsaka dama ne glede na starost ali premoženje bi rada imela krasten kožu. Toda malo je tako srečnih, da se jim ta želja izpolni. Večina si ga ne omisli, ker je finančni minister stalno odsoten ali bolan. So pa tudi take ženske, ki imajo dovolj denarja, pa si kožuha ne kupijo. To je razumljivo. Če si kupi kožuhi možki, ga lahko nosi vse življenje, seveda pod pogojem, da je trpežen. Zastojuje, da se vsaki pet let obnovi gornje blago. Zato možki kožuhi nikoli ni luksuz, pa naj bo še tako drag. Nasprotno se pa kraj damskih plaščev pogosto spreminja in damski kožuhi pride včasih iz mode že čez dve leti. Kožuhi kot tak seveda ne, pač pa kroj. In zato ga je treba prenoviti, kar stane približno toliko, kakor nov plašč. Res da so ti damski kožuhi, ki imajo na lice obrnjeno dlako, zelo lepi, toda praktični kot rečeno, niso. In zato so začele dame nositi plašče s podlogo iz kožu-hovine, kakor možki. Takih plaščev ne nosijo samo stare mame, kakor smo videli zadnja leta, temveč tudi mlade dame. Posebno rade jih imajo praktične Angležinke.

Čitateljcam, ki se zanimajo, kaj je lepše - navaden plašč, okrašen z lepo,

M. V.:

Naša ulica

Naša ulica ni glavna ulica, nego prečna ulica, to se pravi, da ne teče vzporedno ali vstric Ljubljane, nego samo veže dve taki ulici. Naša ulica ni dolga, še celo jako kratka je; vendar se od nje odcepi ozka stranska ulica, ki se potem v pravem kotu obrača na glavno ulico. Zato pa ima tudi šest ogelnih hiš. Hišnih števil je štirinajst, ni pa toliko vežnih vrat. Na levi strani so štiri hiše, med temi dve novi, na desni je pa šest starih.

Hodniški po pravzaprav ulica ni, vsaj takih ne, kakor se spodobi. Ti-sti dve novi hiši na levi strani naše ulice imata pač trotoar iz porfirjevih plošč, toda ob eni hiši se sploh ne rabi, ob drugi pa samo en del. Kajti ti dve hiši stojita v regulacijski črti, na obeh straneh neke stare hiše, in sta zato za dobre tri metre nazaj pomaknjeni. Ob tej stari hiši pa sploh ni hodnika. Je sicer med zidom in jarkom nekaj prostora, toda odrasel človek more iti po njem le z eno nogo, ali pa tako, da je s hrbtom obrnjen v steno, in se potem drsa ob zidu na levo ali pa na desno.

Na desni strani naše ulice pa so položene neke gladke šule nepravilne ob-

like, ki pa nikakor ne segajo do zida in je hoja po njih precej nevarna, zlasti če leži na njih sneg, posebno suh sneg. Kljub temu pa ni nesreče, kajti po večini hodi vsak po sredi ulice, če pa kdo pozimi pade, pade na mehko, kajti sneg začno kidati šele takrat, kadar že sam slovo jemlje. Da ni neizgovod, je menda vzrok tudi to, ker ulica ni dolga, čeprav je precej prometna.

Ulica naša je kratka. Ima le kakih stoipetdeset korakov dolžine. Namreč podnevu. Ponoči pa je sigurno daljša. Ta dolžost pa se v do zdaj znanih dolžinskih merah ne da izraziti oziroma določiti. Ta ponočna dolžost je invidualna in še silno individualna. Včasih kar ne pride kdo mimo mojega okna, pa še meter ni široko, kdaj šele skozi vso ulico.

Dasi je naša ulica kratka vendar ni kar tako brez nič. Kdo stanuje vse v njej, ne vem, kajti še tistih ljudi ne poznam vseh, ki stanujejo z mano v isti hiši. Pa za posamezne ljudi tudi ne gre. Imamo pa na vsakem koncu ulice gostilno! Potem so v ulici razna podjetja, večja in manjša. Nekaterim bi celo rekli lahko tovarna. V naši ulici imamo zlatarja, kleparja, peskarja in ličarja, akademčnega slikarja, pisatelja, zdravnik in celo nekako hranilnico in posojilni-

co; imamo tudi čevljaria, krojača in šiviljo. O uradnikih niti ni treba govoriti, saj je ulica bolj proletarska.

V naši ulici stanujejo vse vrste ljudi: možki, ženske; gospodje, gospe in gospodične; lepi in grdi; srečni in nesrečni; stari in mladi, zdravi in bolni; revni in - nak, za bogatina pa je nimajo v naši ulici nikogar. Otrok pa je ko listja in trave ki poganja tu pa tam po kotih in med kamenjem.

Toda s tem, kar sem naštel se ponaša kmalu lahko kaka ulica, bi kdo rekel, dasi je za kratko ulico res dosti.

Vse to je mogoče, pravim jaz toda v našem ne prekosi naše ulice nobena druga. Naša ulica je namreč silno muzikalčna, muzikalčna v dobrem in slabem pomenu besede. Prav redki so trenutki, ko se ne sliši po dnevu kak instrument. Nekdo škriplje nekod na gosli, čelo se čuje, kitara, citre in druge strune. Kje se nekdo postavlja s krilnim rogom, nistem mogel dognati. Brez dvoma pa je to glasilo silno pripravno, da povzdigne duše in srca bližnjih in daljnjih sosedov. Da naša ulica tudi ni brez harmonik, se razume, kaj smo Slovenci.

Kar se pa tiče klavirjev, se pred našo ulico vsaka druga v Ljubljani lahko skrje. Saj so samo v hiši, kjer sta-

nujem, trije ali morda celo štirje. Zastopane pa so vse marke in vsa stoletja: od najmodernejšega koncertnega klavirja do takozvane »stare škaltije«, za katere glasove ne morem najti prave primere. Kakor klavirji, so tudi godci različni. So muzikalčni in nemuzikalčni. Žalibog je poslednji več. Poznati jih ni težko. Imajo pred vsem navado, da nikoli ne izpustijo pedala in opravičujejo, oziroma utemeljujejo to svoje početje s tem, »da se sicer nič ne sliši«. Teh je v naši ulici največ. Da sovraživši ti godci note in teoretično učenje, je znano, takoj pa se hočejo lotiti plesnih komadov, ki jih hočejo igrati po posluhu in spominu. Ker tega obojega navadno nimajo, če ga pa imajo, ni izvežban, si vsakdo prav lahko predoči, kako prijetno in zabavno je poslušati take produkcije.

Nekoliko sem zašel v splošnost. Brez zamere!

Ali je v naši ulici kak učitelj klavirja, ali se hodijo različni ljudje samo vaditi na klavirje v naši ulici, ne vem. Ako sodim po tem, kar slišim, mislim, da učitelja ni. Seveda ne trdim s tem, da nima nihče v naši ulici svojega klavirja in da sam po njem ne mlati.

Zadnje čase ne opazujem več raznih umetnikov natanko, ker imam okna

zaprta. Toda prej, prej! Zjutraj na vse zgodaj se je oglasil nekdo z dvema pesemcama, ki jih je na vsak način hotel znati. Koliko je dosegel, ne morem reči, kajti v petih tednih nisem zapazil nobenega napredka: igral je tako, kakor bi imel na vsaki roki po pet kavalcev, drugih prstov pa nič. Za njim se je pričel drugi vaditi prste. Take vaje so sicer dolgočasne in morilne, toda ta mož jih je igral z spretnostjo, poznalo se je, da ima silno razvit ritmični čut. Včasih je zagodel tudi kako klasično stvar, a redkokdaj; najbrže se mu je zdel čas predragocen.

A za tem se je kmalu oglasil neki drugi virtuos, podoben prvemu, to je tistemu, ki ima na rokah deset kazalcev. Ta je pa dan na dan brenkal isto melodijo (prav zdi se mi, da je neki star čardaš), ki so ji podložili tole zabavljico:

«Mati pa mulko toklja, mulko toklja, mulko toklja. Oj, oj, oj, repa in fižoi, suha riba in polenta, to je živč moj.» To je gonil vso uro in večkrat še čez, potem je pa utihnil, da se lahko oglašil spet kdo drugi.

drago kožuho, ali pa ceni kože, bodi povedano, da je lepši prvi plašč. Ceni kože, ki je sicer lep, toda samo dotlej, dokler je nov. Plašč iz finega blaga, okrašen z drago kožuho, pa lahko nosimo tri ali štiri zime, pa bo vedno enak lep in moderen. Kožuhi, ki imajo na lice obrnjeno dlako, ostane lep samo če je kožuho trpežna. Ker se pa ravna cena kožuho po njeni trpežnosti, je seveda tak kožuhi drag. Sicer pa tudi vsi dragi kožuhi niso trpežni. Angleski plašči so najlepši s področja bobrom, in sicer za dame in gospode. Gornji kožuhojinasti okrasji se delajo zdaj iz sivga ali rjaveste skusa, pa tudi lisice. Na črni kožuhi so okrasji se nosijo ovratniki iz vidre ali pristnega črnega seala. Eleganti plašči so okrasjeni z najdražjo kožuho. Ovratniki so podobni dolgim kožuhojinastim šalom, plašč je obrobjen s kožuhojinasto okrog in okrog ali pa v presledkih. Nekateri plašči so obrobjeni s kožuhojinasto tudi spredaj od vratu do tal. Moderna kožuhojina za široke zvonaste plašče je tako mehka in lahka, da lahko okrasimo z njo tudi tenko svileni blago na večernih oblekah. Mnogi vzorci plesnih toalet so letos obrobjeni spodaj s kožuhojinasto.

Zdaj pa še veselo novico. Zadnje številke pariških («L'art de la mode») in ameriških («Style») modnih listov prinašajo že vzorce mufov, Mufi, ki so se že tri leta valjali po omarah in pacali v Parizu in New Yorku. Pariški muf je še iz blaga, majhen, paraden, samo za večerne prireditve. Pač pa so ameriški vzorci že pravi kožuhojinasti mufi, precej veliki in sploh do pičice podobni našim jetnikom, ki so morali tako dolgo čepeti v omari in duhati naftalin. Človek torej nikoli ne sme obupati. Marsikateri dama je bila v skrbeh, kaj bo z mufov, zdaj ga pa lahko proda, če ga še ne more sama nositi.

Najnovejšje

Refinirano učilnočelo je šipkasta toaletna, kombinirana s kožuhojinasto ali z usnjem. Pariz se navdušuje zopet za turban iz črne blščečeve svile.

London si je izmislil k promenadnemu kostumu dokolenske škornje po ruskem vzorcu. Izdelani so iz različnega usnja, tudi iz kačjega.

Pačolčan se obeta za pomlad. Obrobjen je s kožuhojinastimi ali slamatimi trakovi. Obraz ne pokriva prav nič. Obkrožuje samo bradico, se vzpenja ob obeh straneh lica do klobukovega kraja in od tu visi prosto navzdol.

Na slavnosti se misli že januarja. Prvi toplejši solčni žarki bodo ljubili klobučke iz slamatnega trikotja, garnirane z blščečimi svilinami in trakovi. Tudi saten in zrosgrain veljata za prehodne klobuke z visokim vzglavjem.

Okraski iz biserne školjke (Perlmutter) izpodirajo dosežane igle na klobučkih. Fin bel Crepe de Chine-robec se zavže krog vratu pod kožuhojinastim plaščem.

Se nekoga umetnika ne smem pozabiti. Šel umetnik prav za prav še ni bil, temveč je hotel le postati. Učil se je na solo-petja. Kakšno je bilo to petje, si lahko vsak misli, če povem, da tri tedne nisem mogel spoznati, da so to človeški glasovi. Pa se nič ne lažem; imam priče.

Da bi popisal vse muzikalične in nemuzikalične glasove naše ulice, je po mojem nemogoče. To se da vjeti in reproducirati samo z gramofonom. Saj zmeraj ni tako hudo. Včasih se sliši tudi kak Beethoven, Wagner, Grieg, Rahmaninov, da je veselje, a to je silno redko. Toda kadar se oglašijo vsi umetniki, kar se zgodi skoraj vsak dan, oziroma več ob enem, vmes pa se čuje hrizganje premogov, drdranje in ropotanje motorjev, kadar trobijo avtomobili s svojimi različnimi trobilji, kadar razbija klepar, tolče neki ključavničar, kovač ali kaj; vse to pa spremljajo otroci z vrečanjem in razbijanjem po nekkih lesenih opazih na zaključenih vratih, rahlajo in kokodakajo kokoši, cvilijo in lajajo psi, — takrat navda človeka nekak humor, bridki humor, in zasmeje se v slast, ne kakor se zasmeje dobri šali, temveč kakor se norec zasmeje, ki mu pride kaj prav neumnega na misel.

Našo ulico je občinski svet že enkrat prekrstil, pa ne vem, kakšno je novo ime — tablice so še stare. Mednarodno, kakor je na primer Kurja vas, Blatna vas, Kravja dolina, Pasja ulica itd., ni, dasi bi bilo kako tako ime prav primerno, temveč ima ime po nekem literatu, kar pa ni umestno. Jaz bi predlagal, da dobi naša ulica novo ime, in sicer bi bilo najprimernejše: «Ulica vseh glasov» ali kratkoma: «Glasovirna ulica».

šcem kakor nekakšni bledermatiki kravata. Z biseri vezan robček se vtakne v prav majhkan žepček na rokavični manšeti.

Velik umeten cvet se nosi le na večernih obleki. V reverie jopice ali plašča se vtakne zlat ali srebrni cvetlični popek. I. V.

To in ono

Mikrurgija

Novi instrument za mikroskopične operacije.

Pod tem imenom se skriva neumorno delo mnogih let. Še nedavno je bila mikrurgična tehnika nedosegljiv cilj in treba je bilo mnogo časa, pa tudi mnogo truda predno so prišli učenjaki do popolnih rezultatov.

Kaj je mikrurgija? Mikrurgija je fiziološka metoda, s pomočjo katere je mogoče delati na živih mikroskopičnih organizmih razne fine operacije in sicer pod mikroskopom, ki te organizme zelo poveča. V Nemčiji se je posrečilo T. Peterliju, v Ameriki pa R. Chamber-su konstruirati zelo občutljive aparate, s katerimi se dajo delati operacije, o kakršnih se doslej učenjakom niti sanjalo ni. Z istim problemom sta se pečala že bakterijolog Barber in Schön-ten, toda šele Peterlijev mikromanipulator je dosegel svoj cilj. Mikromanipulatorje izdeluje v Nemčiji znana tvrdka Zeiss. To so aparati, ki se dajo pritrjiti k vsakemu boljšemu mikroskopu. Njihov princip je približno ta-le: Če hočemo operirati neizmerno majhne organizme ali celice, bodisi rastlinske ali živalske, mora aparat odnosno instrument odgovarjati danemu objektu. Biti mora torej mikroskopičen. V ta namen služijo razne igle in pipete, t. j. cevi, s pomočjo katerih spravim v mikroskopske razne tekočine. Končno spadajo sem še mikroskopične kleščice, s katerimi objekt držimo. Vsi ti instrumenti so iz stekla, razen nožičev, ki so iz najfinejših kovine. Kako neizrečeno majhni so ti instrumenti, nam priča odprtina pipete, ki je široka samo 15 tisočim milimetrom. Poskusno tekočino je treba seveda spraviti iz teh ozkih cevi z velikim pritiskom, ker so kapilarne sile, ki tišče tekočino k stenam, zelo velike. Vse instrumente si naredi kirurg sam. Naravno, da mora biti zelo potrpežljiv in spreten. Poleg teh glavnih instrumentov sta izumila omenjena učenjaka še več drugih, s katerimi se dajo delati najrazličnejše toplotne, svetlobne in električne manipulacije.

Pomen mikromanipulatorjev v biologiji je ogromen. Ti instrumenti nadomestujejo drugače spretno kirurgovo roko, ki bi pri takih operacijah naravno ne mogla ničesar opraviti. Mikromanipulatorji se lahko uporabljajo v vseh panogah biologije. Tako na pr. je W. Seifritz določal z njihovo pomočjo koloidne lastnosti protoplazme. Chamber-su se je posrečilo z njimi izolirati eno bakterijo od nesterilne množice drugih. V prejšnjih časih bi smatrali zdravniki to za absurd. S pomočjo mikromanipulatorjev se dajo spraviti v poljubno celico ali mikroskopično bitje razne kemične snovi in opazovati, kako se fini sistem pod njihovim vplivom spreminja. Prejšnje čase so se morali boriti biologji v takih slučajih z nepremagljivimi ovirami. Seveda je mikromanipulator zelo kompliciran instrument in zato ni lahko biti mikrurg. Dobro obvladanje teh instrumentov namreč še ni vse. Nepremagljiva težnja je harmonija roke z instrumenti, kar se dajo doseči samo z napornim vežbanjem.

Statistična manija v Ameriki

Statistika je prav lepa stvar — če jo človek ogleduje z lepe strani. Toda statistika ima neko lastnost, ki ni preveč simpatična, namreč, da se za vse na svetu zanima, da vrtka povsod svoj nos in da misli, da mora sleherni stvar, bodisi zelje ali repo, zločin in verstvo, umetnost in gnojila meriti s svoji merilo. Najbolj domšljajva in vsiljiva je statistika kakopak v Ameriki. Tam onstran velike luže menda ni kotička, kjer bi bil človek makar za eno minuto varen pred njo. Številni njenih izvršilnih organov je legijon, in vsako sekundo se pojavi ta ali oni njenih valpetov, ki dokazuje na las natančno, da je trgovcu minuta vredna toliko in toliko, ali pa, da odtegnje poljubni zaljubljenec tekem enega leta narodni industriji in narodni obrti toliko energije, kolikor je v istem času ne producira niti niagarski slapovi, da gre torej z enoletnim poljubovanjem najmanj en niagarski slap v izgubo, namesto da bi na ta način izgubljena narodna energija prispevala k nacionalnem blagostanju.

Eden izmed najodličnejših zastopnikov statistične branše zgoraj poimeno- vane vrste je brez dvoma mister E. W. Lord, dekan »College of Business Administration« na bostonski univerzi. Ta gospod, ki ga gotovo ne mudijo običajne skrbi povprečnega človeka, je izračunal, da znaša denarna vrednost akademske izobrazbe v Zedinjenih državah (če bi jo namreč kapitalizirali) 70.000 dolarjev ali v našem denarju 4 milijone dinarjev. Kako je prišel mister Lord do te številke? To gospod Lord zelo izčrpno razlaga, tako izčrpno, da bi bilo za vsakega, kdor ni statistični Lordovega kova, preveč komplicirano razumeti, na vsak način pa bi bilo preveč dolgočasno, podajati njegovo s številkami opremljeno razlago. Gotovo je le eno: danes ve vsak akademsko izobraženi Američan, da je vrednost

Veliki pustni korzo

- v orientalski noči -
14. febr. 1926 hotel „UNION“

70.000 dolarjev ali 4 milijone dinarjev. Vsekako za nežni spol zelo vabljivo. Interesantno bi bilo le zvedeti, s kolikimi procenti se ta kapital obrestuje...

Še dije gre nek Holandec ali vsaj od Holandcev izviraajoči duhovnik, mynheer H. van Meter, ki je član čikaške biblijske lige. Ta možak hoče na vsak način veljati za ustanovitelja nove pango- statistike, ki bi jo mi imenovali statistično fantazijo. Mynheer van Meter dokazuje statistično, koliko (v denarju izražena) je škoda, ki jo povzročajo zločinci v Zedinjenih državah človeški družbi. Zločinstvo stane po njegovih računih ameriško ljudstvo nič manj kakor 16 milijard dolarjev (900 milijard dinarjev). Od te svote je pokrita jedva četrtina, torej 4 milijarde, z zavarovalnimi policami, vso ostalo škodo pa mora plačevati narod. V zvezi s tem statistično dognanimi rezultati, v katere se na tem mestu ne bomo spuščali, prinaša častiti van Meter podrobnosti o strašotno visokem in neprestano še naraščajočem številu čikaških zločincev, ki naraščajo baje kar skokoma. Tekom poslednjih treh mesecev se je v Chicagu povprečno zgodil več kot en zločin na dan. Ta odstotek je znatno večji kakor v New Yorku. Po mnenju van Metra pospešuje kriminaliteto predvsem lokalni, v katerih se skrivoma tožijo alkoholne pijače, v prvi vrsti slabo žganje. Ti lokalni se ne nahajajo samo na periferiji mesta, nego tudi v takozvanih boljših četrtih. A vsemu temu se pridružuje še strast za narkotično sredstvo, ki se je v zadnjem času razširila celo med solsko mladino. Meter trdi, da je v Zedinjenih državah okrog dva milijona ljudi, ki so postali žrtve narkotičnih sredstev.

Senzacionalna uporaba električnega toka

V bližini Wittenberga ob Labi je tovarna za izdelavo karbida in dušika, ki porabi dnevno skoraj za pol milijona mark električnega toka. Po množini porabljene električne energije je to največja tovarna na svetu. V tovarni se porabi dnevno 70 tisoč kilovatov. Ta zanimiva tovarna ima tudi največjo obločnico na svetu. V vseh 70.000 kilovatov se spreminja na zanimiv način v toplotno. Tovarna ima v ta namen več električnih peči, izmed katerih porabi vsaka dnevno 10.000 kilovatov. V te peči vodi 3 m visoke in 2 m široke elektrode iz oglja. Med njimi je naprava, ki spreminja zmes koksa in apna v karbid. Ta naprava razvija kolosalno vročino (do 3100° C).

Najbolj zanimiva je napeljava električnega toka v peči. Tok prihaja v tovarno pod visoko napetostjo 80.000 voltov. V peči pa se rabi samo 140 voltov. Napetost je dvakrat prettransformirana. Po prvi transformaciji gre tok dalje po debelih kovinskih drogih. Po drugi transformaciji nadomestuje drugo transformatorjevo cev ogromen kovinast plašč, v katerem doseže električni tok neverjetno silo 60.000 amperov.

Zopet pomlajevanje

Voronovu in Steinachu se je pridružil v pomlajevanju še šest češkoslovaškega državnega biološkega inštituta v Pragi dr. V. Ružička, ki je s številnimi novimi poizkusi in uspehi izpopolnil pomlajevalno metodo dunajskega profesorja Steinacha. V nasprotju s Steinachom, ki trdi, da je vzrok starosti v prvi vrsti ta, da se obrabijo spolne žleze, je dr. Ružička dokazal, da je vzrok postopno razkrajanje žive tvarine, ki jo imenuje češki učenjak protoplazma hysteroza. Dr. Ružička je napravil s svojimi asistentoma dr. Bergauerjem in dr. Vajnarjevo več zanimivih poizkusov. Pri prvem poizkusih je šlo za stare podgane, ki se niso mogle več ploditi. Ene je dr. Ružička vstavil spolne žleze mlade podgane. Operirana podgana je postala kmalu mladostno čila in je imela mlade. Nato je učenjak obe podgani ubil in prepral, da se prepriča, kakšna razlika je med obema prvotno starima podganama. Drugo operacijo je napravil s starim psom, ki je bil že tako slab, da niti stati ni mogel. Takoj po operaciji je postal pes živahen in tudi jed mu je teknila. Po najnovejših izkušnjah se pa ne da niti domnevati, da bi bilo mogoče s pomlajevalno metodo proces staranja ustaviti.

Znamenje časa in razmer

Kakor v vseh velemestih, tako vlada tudi v Berlinu velikanška brezposelnost in beda. Zato ni čuda, da so na dnevnem redu številni kriminalni dogodki, napadi pri belem dnevu, ropi in drugi dogodki, popolnoma slični kriminalnim v New Yorku ali Chicagu. Tako je bil 3. t. m. izvršen nedavno drze bančni rop. Dopolodne se je pred filialno Diskontne družbe v Schmagendorfu okoli 11. v avtomobilu pripeljal neki mlajši človek ter ukazal šoferju, naj ga z avtom počaka par korakov od banke. Šofer je ostal pri avtu, mladi človek pa je zavil okoli vogala in stopil v poslovalnico banke.

Za nekim stebrom si je nataknil na obraz črno masko, stopil je k kultu in s samokresom v roki zahteval od bla-

gajnika denar. Blagajnik je prestrašen odskočil, ta hip pa je porabil napadalec, pograbil je večje količino papirnatega denarja in pobegnil. Razburjeno vedenje mladega moža pa je vzbudilo pozornost šoferja, ki se je branil, da ga vozi še nadalje. Nato je neznanec skočil iz avtomobila in zbežal. Med tem so se podali na lov za beguncem bančni uradniki, obveščena pa je bila tudi policija. Begunec je med begom vrzel od sebe masko ter naropani denar. Njegov beg pa je bil kratkotrajen, zakaj kmalu ga je obkolila policija.

Napadalec je bil 22letni trgovec Peter Kurscheid. Del denarja in pištolo, ki pa je bila zgolj iz mavca, so dobili pri njem. Prijeti napadalec je izjavil, da je bil že šest mesecev brez zaslužka in da ga je k zločinu naglana beda. Pač znamenja časa in razmer!

V Rusiji prodajajo knjige na kilograme

Moskovska »Pravda« se pritožuje, da tiskajo državne tiskarne ogromne količine komunističnih političnih knjig, ki so namenjene za vzgojo mladine, kmetje pa teh knjig ne čitajo, temveč jih prodajajo na trgu za mahorko in vžgalice. Tako se je pripetil v vasi Selmani prav zanimiv slučaj. Tajnik komunistične celice mora stati od jutra do večera na trgu in paziti, da se knjige ne prodajajo. Naroben je na revijo »Boljševik«, ki jo dobiva vedno prekasno, pač pa so na trgu na razpolago najnovejše številke in sicer zelo poceni, 1 kg teh revij stane 10 kopeck. Vprašal sem, pravi tajnik nekega prodajalca komunističnih knjig, kako mu gre ta posel od rok. Odgovoril je, da zelo dobro. Vsek mesec proda približno 60 kg boljševiške literature, ki jo porabijo kmetje za cigarete in za razne domače potrebe. Ruski kmet se namreč zadovolji z navadnim časopisnim papirjem, iz katerega si zvije cigareto iz mahorka. Mahorka je najslabše vrste tobak (koremine in razni odpadki).

V nekem drugem kraju je bilo na trgu 10 barak, v katerih so prodajali boljševiško literaturo. Prodajalci kupujejo blago v moskovskih skladiščih. Zgodilo se je celo, da je moralo državno založništvo kupovati knjige na trgu od privatnih trgovcev.

Pojedel 18 zlatnikov

Med vožnjo Beograd — Niš je sprevednik Nikola Gjorgjević opazoval nekega mladeniča, ki je vzbudil njegovo pozornost. Mladenič je bil revno oblečen, njegova oguljena suknja je pričala, da je že menjala več lastnikov, izpod kučme pa so padali redki prameni temnih las. Mladenič je ves čas plesal okoli skupine bogatih seljakov, izkažujoč jim razne uslužnosti. Že pri blagajni v Beogradu se je seljakom ponudil, da jim vzame vozne listke, kasneje pred odhodom vlaka je skušil v prvi vagon in rezerviral za skupino ves kup. Gjorgjeviću se je pretirana pažnja mladeniča zdela sumljiva in sklenil je, da ga ne pusti iz vidika.

In res, v hipu, ko eden izmed seljakov ni preveč pazil na svojega vsiljivega soseda, je ta iz žepa potegnil britve in z neverjetno spretnostjo ter naglo seljaku odrezal mošnjiček, ki ga je imel privezanega ob pasu, ter ga skril v žep. Gjorgjević, ki je to opazil, je sklenil, da pokliče tatu na odgovor. Zahteval je od mladeniča, da vrne seljaku, ki je med tem že tudi opazil tatvino, njegov mošnjiček. V mošnjičku je bilo 18 zlatnikov. Mladenič je zardel in hitel zatrtjavati, da razen enega nima nobenega zlatnika več. »Kako je to, nima?« se je razburil sprevednik, toda v tistem trenutku je obmolnil, zakaj presenečen je opazil, da je lopov poslednji zlatnik vtaknil v usta in ga pogoltnil. Ravnočasno je pripomnil, da je i ostalih 17 zlatnikov šlo isto pot. Sprevednik je bil naravnost konsterniran in ni vedel, kaj naj napravi. Mladenič se je jel krohotati ter pripomnil, da je njemu malenkost pojesti magari 50 zlatnikov. Na prvi postaji je sprevednik izročil tatu revizorju. »Ali si pojedel vseh 18 zlatnikov?« ga je strogo vprašal revizor. — »Vse, brate,« se je razsrdil mladenič. »Ali je tako težko delo, pogoltniti zlatnik?« Med tem je pričel okradeni seljak glasno jadikovati za svojimi četki, ne vedoč, kaj bi napravil. Vsi so bili v zadregi, toda revizor je našel izhod. Vprašal je, da-li se v vlaku na razpolago kak prazen prostor. Odvrnil so mu, da je, na kar je revizor ukazal, da mladenega tatja zapro v prazen prostor. Seljak je še istega dne dobil vrnjene svoje zlatnike...

Tragedija v bosanskem selu

Posesnik Mustafa Alić iz Miljanovca, ne daleč od Banjaluke, je imel 16-letnega sina Muho, s katerim se pa ni dobro razumel. Vzrok nesporazumu očeta in sina je bil sluga Avdo Merdić, katerega je posesnik bolj ljubil nego lastnega sina in mu pri vsakem koraku izkazoval svojo naklonjenost. Sluga Avdo je znal izkoristiti gospodarjevo naklonjenost in proti njegovemu sinu se je obnašal skrajno brezobzirno in surovo.

Nekega dne v jeseni preteklega leta sta bila sluga in sin na polju. Ker je sluga psoval pokojno mater sina, se je ta silno razburil in ga pošteno ozmerjal. To je bilo slugi preveč. Nemadoma je vstal, pograbil poleg ležečo sekirko in udaril sina po glavi, da se je nezavesten zrušil na tla. Sedaj se je dogodilo nekaj nepričakovane. Mesto da bi očče težko ranjenega sina odvedel v bolnico ali pa da bi klical zdravnika, ga je

zaprl v hišo. Neki sosed, prijatelj sina, pa je odšel v Tešan in zadevo prijavil tamokšnjemu okrajnemu sodniku. Zdravnik je prišel, toda njegova pomoč je bila prepozna, kajti Muha je bil podlegel poškodbam. Zdravnik je zadevo prijavil orožnikom.

Te dni se je imel ubijalec zagovarjati pred sodiščem. Branil se je, da je sina ubil v silobranu, ker ga je ta napadel. Sodišče pa ni verjelo njegovemu zagovoru in je bil Avdo Merdić obsodjen na pet let težke ječe. Ušel je vesalom zgolj zato, ker ima šele 16 let.

Čokolada

Slavni francoski gastronom Brillat-Savarin piše v svojem delu »Physiologie du goute« o čokoladi tako-le:

«Ljudi, ki so se najprej izselili v Ameriko, je gnalo tja hrepenenje po zlatu. Takrat je bilo v Ameriki malo dragocenega, delavstvo je bilo še v povojih in državne vede sploh še niso obstajale. Dragulji, ki so jih našli izseljenci, so bili slabo plačilo za trud in izdatke pri izselitvi, zakaj čim več so jih našli, tembolj so cene teh okras- kov padale. Prvi priseljenci so pa kmalu spoznali, da sta toplo podnebje in rodovitna zemlja kot nalašč ustvarjena za kultiviranje sladkorne pese in kave. Poleg tega so našli v Ameriki krompir, indigo, vanilijo in kakao. Klasična definicija čokolade je zmes pražene kave s sladkorjem in dišavami. Sladkor je neobhodno potreben. Če zmešamo sladkor, skorje kakao in vanilijo, dobimo imenito čokolado. Kakao izvira iz Južne Amerike in bližnjih otokov. Najfinejši kakao pa raste na obali Maracaibo, v niz- vah Caracas in v bogati pokrajini Sokomusco. Španke so zelo navdušene za čokolado. Pijejo jo večkrat na dan in celo v cerkev si jo dajo prinesiti. Škofje so sicer nastopili proti temu, da bi pile ženske čokolado v cerkvi, toda naposled so morali za- tisniti oči, ker je pater Escobar javno izjavil, da čokolada brez mleka ne nasprotuje postu. Linée je nazval čokolado theobroma (napitek bogov) menda zato, ker jo je zelo rad pil in ker se je hotel prikupiti kraljici, ki je prva uvedla čokolado.

Praksa je pokazala, da je dobro pripravljena čokolada zelo zdrava, lahko prebavljiva in — kar je glavno — da ženski lepoti ne škoduje, pač pa jo pospešuje. Čokolada je posebno dobra za pridiganje, odvetnike in pokornike. Tudi najslabšemu žledcu ne škoduje, pač pa prepreči nekatere želodčne bolezni in vpliva zelo dobro na kronične bolezni. Nekateri tarnajo, da čokolade ne morejo prenesti, drugi trdijo, da od nje niso siti. Prvi so sami krivi, ker pijejo slabo čokolado. Drugim bo pa pomagano, če izpopolnijo svoj zajtrk s pašteto ali praženimi ledvicami. Pri tej priliki hočem dati čitateljem dober nasvet, za katerega jamčim. Kdor hoče dobro zajtrkovati in imeti čez tri ure pri obedu imeniten tek, naj spiže po zajtrku skodelico dobre čokolade. Kdor je malo preveč pil, kdor utremleje nad knjigo, namesto da bi šel spat, kdor nas nenkrat začuti, da mu pamet peša, dasi je sicer duhovit, komur se zdi zrak zastrupljen in čas dolg, kdor trpi na fiksni ideji o svobodi mišljenja, naj izpije dobrega pol litra čokolade, pa bo vse v redu.

Visoka kemija nas uči, da čokolade ne smemo rezati z nožem niti tolči v moznarju, ker izgubi v obeh slučajih svojo aromatično moč. Pravilno se kuha čokolada tako-le: Vzemimo 50 gramov čokolade na skodelico, raztopi jo počasi v vodi, segrevaj jo polagoma in mešaj neprestano z žlico. Čokolada se mora kuhati četr ure, da postane gosta, Na mizo se prinese vroča.

«Gospod, — mi je pravila pred dobri- mi 50 leti predstojnica ženskega samostana Belle madame d' Arestrel, — če hočete piti res dobro čokolado, jo raztopite v porcelanasti posodi in pustite stati čez noč. Nočni mir da čokoladi okus zametaste sladkosti. Bog mi odpusti sladkoslednost, toda tako pripravljena čokolada je neizrečeno dobra».

Brillat-Savarinov recept je sicer že star, vendar pa dosej boljšega ne poznamo. Če hočemo skuhati res dobro čokolado z mlekom, jo raztopimo najprej v vodi, potem pa na slabem ognju segrevamo. Šele potem se pomeša z mlekom (smetano) in sladkorjem. Kondenzirano mleko je za čokolado boljše nego sveže. Tako skuhamo čokolado odsta- vimo in pustimo 24 ur stati. Nato jo zopet segrevamo, raztepemo v nji rumenjak in do- damo par kapljic ruma.

Da najboljši je to znaj.

Colombo Ceylon čaj!

Svedrovci na maskeradi

V nekem mirnem mestecu v Podkarpatski Rusiji so priredili trgovski pomočniki preteklo nedeljo maskerado, ki se je spremenila v pravcato senzacijo. Prireditve je bila zelo dobro obiskana in tudi originalnih mask ni manjkalo. Posebno pozornost sta vzbujali dve elegantni maski, ki pa pri blagajni nista hoteli snet mask češ, da hočeta ostati inkognito. Pomešali sta se med druge maske in ko je bila zabava na vrhuncu in bi morali vsi udeleženci opolnoči sneti maske, sta obe maski izginili.

Čez dobro uro je prišel v plesno dvorano stražnik in pozval navzoče, naj gredo lovit dva zamaskirana lopova, ki skušata navrtati poštno blagajno. Vsa družba je odšla takoj pred poštno postlopie. Kmalu je prihitelo na pomoč tudi orožništvo in na pošti so prišli dva zamaskirana svedrovca, ki sta se malo poprej zabavala na maskeradi. Orožniki so jima sneli maske in ugotovili, kdo sta ta dva tička. Imela sta naj- modernejše vlomilsko orodje.

Ljubavno razmerje med očetom in hčerko

V San Vito na Talijentu so orožniki te dni aretirali seljaka Franca Bianchinija in njegovo hčerko Ido radi zločinov spila in blokne ljubavnega razmerja. Že del časa je prebivalstvo tega kraja šušljalo, da obstojata med očetom in hčerko nedopustne zveze. Orožništvo spočetka tem vestem ni verjelo in stvar je zaspala v pozabi. Oče in hčerka sta stanovala v posebnih hišici zunaj vasi, kjer sta nemočno vršila protizakonita dejanja in se vdalja svojim ljubavnim zabodam. Dogodilo pa se je, da je Ido za več tednov odstopovala neznanom in da se je vrnila v sinušanem stanju. Dočim je bila prije debeljška, se je sedaj plazila okoli nje blede in obupana. Med prebivalci so se znova pojavile govorice, ki so natančno opisovale blodno življenje med očetom in hčerko. Sušljalo se je tudi, da razmerje ni ostalo brez posledic in da je morala hčerka v bližnje mesto k babici radi spila. Orožništvo je sedaj verjelo govoricam in aretiralo očeta Bianchinija in hčerko. Zdravniška preiskava je dognala, da je bil res izvršen spilav. Oddali so oba v zapore.

Fotografiranje na daljavo

Že dolgo vrsto let si prizadeva moderna fizika, da roši vprašanje gledanja na daljavo, tako kakor je že rešila vprašanje silanja na daljavo. Z modernim žičnim in brezžičnim telefonom so padle zadnje ovire poslušanju na daljavo. Človeški duh hoče tudi gledati preko ovir časa in prostora in doseči gledanje na daljavo. V bistvu to vprašanje ni nič drugega, nego problem tisočkrat zaporednega fotografiranja. Vsi načini fotografiranja na daljavo so soglasni v tem, da treba fotografirati predmet razdeliti na male koščke. Ti mali koščki, ki pomenijo takorekott elemente fotografirane slike, naj vplivajo na električno celico, ki reagira na svetlobne vzoške. V celici naj nastanejo električni toki z diferencialno jakostjo. To se godi pri oddajni postaji. Toki se nato prenesejo žično ali brezžično do sprejemne postaje, kjer povzročajo na enak način barvne in svetlobne koščke, iz katerih sestoji slika. Najpopolnejši aparat te vrste je izum prof. Artura Korna, ki naziva fotografijo v obliki transparentnega filma na stekleni cilindri. Profesor Korn uporablja svetlobo s stalno jakostjo (Nernstovo žarnico). To svetlobo stisne s pomočjo raznovrstnih leč v ožek žarek, ki je enak koničasti iglici. S to svetlobo izloči razsvetljevalni posredni cilindri, ki se pri tem polagoma vrti. To razsvetljevanje se vrši postopno in v določeni smeri. Pri tem obsesti vsak košček na steklenem cilindru pritrjenega filma, ki se naj prednese, svetlobo prodira skozi film in steklo v notranjost cilindra, kjer se nahaja posebna celica iz selena. Selen je element, podoben žveplei, ki pa ima to čudovito lastnost, da hitro in močno izpreminja svojo električno odpornost, čim je izpo-

stavljen raznovrstnemu razsvetljevanju. Če se nahaja popolnoma v temni, ima največjo električno odpornost. Tok, ki teče skozi selen, bo menjal jakost, kakor bomo izpreminjali jakost svetlobe, s katero ga razsvetlujemo. Zgoraj omenjeni žarek bo svetli skozi film in radi tega menjal tok v seleni svojo jakost, kakoršen je pač film, ki obstoja, kakor vsaka slika, iz temnejših in svetlejših točk. Na ta priprost, pa duhovit način je prof. Korn rešil vprašanje oddajanja slik, odnosno sprejemanja slik na oddajni postaji.

Na sprejemni postaji treba tokovne izpremembe, ki se prenaša žičnim ali brezžičnim putem, izpremeniti v sliko. V ta namen vidimo te tokovne izpremembe v električno žarnico, ki izpreminja svojo svetlobo in svojo svetlobno jakost, točno v smislu dovaženega toka. Svetlobo te žarnice zberemo potom leč v enotno, tenak žarek, ki ga vodimo na fotografični papir, ki je pritrjen na steklenem cilindru. Na ta način nastane na cilindru popolnoma verna slika originala. S to metodo je uspel prof. Korn prenašati slike iz Pariza v Berlin naprej v dvanajstih minutah, pozneje celo v šestih minutah. Profesorju Kornu je uspelo prenesti sliko iz Rima v Ameriko brezžično. Ta učenjak je šel še dalje in iznašel način, ki odpravlja fotografiranje. Za vsako svetlobno jakost je določil poseben žarek, tako da sprejemna celica oddaja samo vrstni red teh žarkov in znake. V sprejemni postaji se zbera znaki na papirju in nato sestavi slika.

Kljub temu uspehu vprašanje se ni bilo rešeno povsem zadovoljivo, ker treba prenašati sliko ne v šestih minutah, nego v desetih sekunde in treba tudi dr. Korna izum tako izpopolniti, da se prenos izvrši 3600krat hitreje. In v tem slučaju dobimo namreč na cilindru res pravo sliko.

Profesor Karolus v Leipzigu je iznašel izum, ki omogoča prenos 10/10 cm slike v 20 sekundah. Nahajamo se torej tik pred popolno razrešitvijo gledanja na daljavo.

— Iz varljeteja kino. Znano dunajsko kabareto gledališče Kolosseum so spreminili v kino, ki je baje opremljen zelo velkopotezno in razkošno, tako da je danes eno najlepših dunajskih gledališč.

— Premijera neobičajne drame. Na berlinskem državnem gledališču so vprizorili premijero neobičajnega dela, ki je izzvala v javnosti, kakor med kritiki velikanski senzacijo. Gre za delo v devetih prizorih in v katerem nastopa samo ena oseba. Avtor neavardne drame je znani nemški dramatik Brunner. Berlinski kritiki pišejo, da je drama monolog odnosno da je monodram. Delo nosi naslov: »Pot k vzhodnemu stolpu«. Edina oseba, ki nastopa v drami, je Aleksander Veliki, ki pleza na vrh Everesta. Aleksander Veliki nastopa v enih prizorih kot stari vojak, v drugih prizorih pa kot angleški velenurist. Nekaj časa igra starega heroja, pozneje se izpremeni v modernega dendija, kliče na telefon, piše karte, igra na džezbovno. Končno pripe na vrh Everesta v tovrnem avtu. Delo je prepleteno z globoko ironijo, sarkazmom in filozofskimi modrovanji. Kritiki tr-

de, da se vsebina in način te drame naslanja na Shawa in Pirandella. Občinstvo je sprejelo delo z globokim zanimanjem. Močno je glasilo izredno živahni režiji. — »Rdeča miš« je naslov novega nemškega filma s Pavlom Richterjem v glavni vlogi. Dalje igrajo Egede Nissen, Charles Kaiser in Margarete Kupfer. Film predvaja v Berlinu z velikim uspehom.

Sport

Beogradski nogomet

Zadnja leta se je nogometni sport v Beogradu silno razvil in danes imamo v Beogradu dva v državi najmočnejša kluba: Jugoslavija in BSK (Beograjski sportni klub). Beograjski nogomet danes glede kvantitete zagrebškega gotovo nadkrijaše, številčno seveda beograjski podsavez še ni tako močan, kakor zagrebški. Zanimivo je, da pred vojno v Beogradu kakor sploh v celi Srbiji skoraj ni bilo sledu o sportu, zlasti ne o nogometu. Po prevratu se je vrnila iz Francije beograjska mladina in ta je zanesla seme sporta tudi na rodna tla. V začetku leta 1919. se je ustanovila »Jugoslavija« (popreje Velika Srbija), še preje pa je vznikel BSK. BSK je bil že ob svoji ustanovitvi razmeroma močan klub. Spominjamo se prvega gostovanja Beograjčanov proti ljubljanski Iliriji v Ljubljani. Prvi dan so Beograjčani po krasni igri porazili Ilirijo s 3 : 1, drugi dan pa se je Ilirija revanžirala v istem razmerju.

Daleko nad beograjskim in ljubljanskim nogometom je bil takrat zagrebški. Prvo gostovanje BSK v Zagrebu proti Gradjanstvu je končalo v korist Zagrebčanov s 4 : 0. Stiki med Beogradom in Zagrebom na sportnem polju so bili vedno čvrstje in tako se je redno vsako leto vršilo več medsebojnih tekem zagrebških in beograjskih klubov. Ljubljana Beograjčanov radi prevelikih finančnih izdatkov ni mogla vabiti. Prva leta po prevratu je zagrebški nogomet absolutno dominiral nad beograjskim. Tako so končale tekme Zagreb - Beograd 8 : 2 in 11 : 2. Gradjanski je porazil BSK 10 : 0, Hašk Jugoslavijo 4 : 1, 8 : 2 itd.

Polagoma se je pričel nogomet v Beograd 8 : 2 in 11 : 2. Gradjanski je po bil tak napredek opaziti v času, ko je postala prvak beograjskega podsaveza SK Jugoslavija. Eden glavnih organizatorjev in učiteljev modernega nogometa je bil Mahek, sedanj center-half Jugoslavije. Mahek je moštvo tehnično kakor tudi v igri z glavo izpopolnil in Jugoslavija je bila kmalu najupoštevanejši klub v državi. Zlasti odlični je bil njen napadalni kvintet. Obe spoiki, Jovanović in Petković, sta večkrat nastopila v državni reprezentanci. Leta 1924. in 1925. si je Jugoslavija dvakrat zaporedoma priborila naslov državnega prvaka. Beograjčani so preteklo leto v nogometu triumfirali nad Sarajevom, Zagrebom in Splitom.

Letos je dobila Jugoslavija v BSK zopet opasnega rivala in boj za prvenstvo Beograjskega podsaveza bo vsekakor hudo. Dosedaj imata oba kluba približno enako število točk in tudi razmerje golov je enako. Če pa postane Jugoslavija tudi v tretje podsavezni in državni prvak, je še vprašanje bodočnosti.

9. februarja 1926 „UNION“ Veliki elitni tehniški PLES

pod osebnim pokrovitelstvom
Nj. Vel. kralja Aleksandra,
Udruženja jugoslovenskih inženjerjev in
arhitektov in častnega damskega komiteja

Kriza v Motosavezu

V zadnjem času so se v listih pojavile vesti o krizi, ki je baje nastopila v Savezu motoklubov.

K tem noticam nam pošilja Savez sledeča pojasnila:

Motosavez je najvišja sportna instanca v naši Kraljevini in je član internacionalne motoklubične federacije v Parizu. Kot edin internacionalno priznan zastopnik našega sporta šteje Motosavez med svoje člane vse one Motoklube Jugoslavije, ki reflektirajo na sportno uveljavljanje izven ozkih mej svojih prireditev in streme skdelovati na razmahu motoklubične v ozkem kontaktu z enakimi klubi inozemstva, kajti klubi, ki niso včlanjeni v Savezu svoje države, so izolirani. Njihovih prireditev se namreč ne morejo udeleževati savezni klubi in klubi inozemskih savezov, obratno pa tudi izolirani klubi nima pristopa do prireditev včlenjenih klubov Motosaveza ali inozemskih savezov odnosno njihovih klubov.

Na zadnjem običnem zboru Motosaveza v Ljubljani dne 20. decembra pr. l. so smatrali delegati I. Hrvatskega Motoklubičnega kluba v Zagrebu umestnim, zagroziti savezu izstop, ako občni zbor ne sprejme od njega predlaganih novih pravil, ki so predvidevale med drugim stalni sedež Saveza v Zagrebu in triletno funkcijo dobo odbora mesto enoletne. Ker bi na ta način označili klub dejansko prevzel vodstvo saveza brez možnosti kake ingerence drugih klubov in brez potrebne kontrole, so vsi drugi na običnem zboru zastopniki klubskih delegatov, njegov predlog oločno odklonili. Predlog I. Hrvatskega motoklubičnega kluba je iz teh upravičenih razlogov propadel s skoraj tričetrtinsko večino glasov. Po informacijah Motosaveza je nastop I. Hrvatskega motoklubičnega kluba na običnem zboru in njegov poznejši izstop iz Saveza pripisovati rovarstvu nekaterih njegovih članov, ki so že pred običnim zborom skušali Savez dobiti v svoje roke. Savez, opirač se na vse druge včlanjene klube Jugoslavije in med temi tudi na slovenske klube, ki so najmočnejši v naši državi, prepriča I. Hrvatskemu motoklubičnemu klubu, naj se prepriča o tem, da Savez in včlanjeni klubi niso voljni

pristajati na poizkuse poedinih klubov, izročati vodstvo Saveza v roke oseb, ki strojno očitvno za tem, podrediti tako važno institucijo svojim klubskim ali drugim interesom.

Trditev, da vlada v Savezu križa, torej ni pravilna, ker je mala opozicija enega kluba z njegovim izstopom naša svoj konec. Sicer nam je znano, da skuša I. Hrvatski motoklubični klub pridobiti tudi Beograjski Motoklub za izstop vendar dvomimo, da bi se slednji odločil k temu nepremišljenemu koraku, posebno ako upoštevamo egoistične cilje par nestrpnih članov I. Hrvatskega motoklubičnega kluba, ki so provocirali izstop iz Saveza.

Današnje vreme.

— Kranjska gora ob 7. zjutraj: Temperatura - 3° C, barometer se dviga; jasno; snež 19 cm; saninec ugoden.

— Bohinjska Bistrica ob 7. zjutraj: Temperatura + 1° C; snega 20 cm, za zimski sport neugodno.

Po svetu

× Plavaljoča Korsika. Francoski major Heilbrond se je del časa mudil na Korziki, kjer je proučeval lego otoka in ugotovil, da se je Napoleonova domovina v zadnjem času premaknila za celih 11 metrov proti vzhodu. Ta polav popolnoma odgovarja novjšim teorijam geologov, ki trdijo, da se površina zemlje giblje v vodoravni smeri. Seveda se je našel tudi fašistovski »učencjak«, ki je zapisal, da plava Korzika proti Italiji, h kateri si želi, ker je edino poleg te dežele njeno pravo mesto.

× Prodaja monakovske »Jugend«. Monakovska »Jugend« je prišla zadnje dni iz rok dosedanjih lastnikov v posest založnika Richarda Pilauma, ki je plačal zanjo 200.000 mark. Ta vsota se splošno označuje kot zelo nizka, kajti sama knjižnica ustanovitelja lista je baje vredna nad 100.000 zl. mark.

× Rimski forum v Londonu. »Daily Mail« poroča, da so zadeli kopaci v Gracechurch Streetu, Lombardstreetu in Fencurstreetu nedaleč od poslopja angleške Narodne banke na ostanke starega rimskega foruma.

× Lev napadel krotilca. V Monakovem se te dni porducira cirkus Kronen. Podjetje ima tudi leve, katere razkazuje javnosti. Te dni je hotel pokazati domptier Heliom Hudem, kako pokorne so živali njegovi volji. Šest pa je v tem najbrže predalec in neki lev ga je napadel ter mu zasadi krompirje v noge in roke. Mož je baš pred 14 dnevi prišel iz bolnice, kjer je prebolel slično nezgodo.

× Iz Berlina v Vladivostok tekom 50 ur. Nemški Aerolloyd pripravila velikopotezen načrt za zračni promet med Berlinom in Vladivostokom. Vožnja od Berlina do Irkutskaja bo trajala 36, vožnja iz Berlina v Vladivostok pa 50 ur.

× Nobenega povišja najemnine ne bo v Gorici skozi eno leto. Tako je sklenilo te dni fašistovsko vodstvo v seji, v kateri je bil navzoč tudi zastopnik društva hišnih posestnikov. Sicer pa v Gorici v povojnih razmerah ni nikake stanovanjske krize. — Prebivalstvo se ne množi.

Kupim lokomobilo
malo rabljeno, v popolnoma kompletnem stanju, 60 HP, največja stalna moč, dalje 1 polnojarmski, brzotekal, 65 cm širine. Ponudbe na: Anton Jakomini, Kočevje

Podjetnik
se išče za ustanovitev mehanične pletilnice v Jugoslaviji. — Stroji, trgovsko in tehniško znanje na razpolago. Vprašanja pod: Wien 3086* na: Annoncen-Expedition Eduard Braun, Wien 1, Strobelgasse 2

Ivan Jax in sin, Ljubljana
Gospodstva cesta št. 2.
Najboljši šivalni stroji in pletilni stroji. Zborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.
Istanovljena 1867. Ustanovljena 1897.
Vezanje poučuje brezplačno.
osamezni deli koles in šival. strojev.
10-letna garancija.
šivalne stroje ADLER in URANIA.
delca iz prvih tovarn »Dürkopp«, »Strya«, »Waffner«, »Kaiser«.

Ivan Zakotnik
379 mestni tesarski mojster
LJUBLJANA, Dunajska cesta 46
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostredja, ta pešnice, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike. Stroji, razna tla, stopnice, ledenice, pavilioni, verande, lesene ograje itd. — Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
PARNA ŽAGA 25-T Tovarne furnirja

15 letno jamstvo
najpopolnejši STOEWER šivalni stroji s pogreznjivim transporterjem (grablje) in enostavnim premikom je pripravljen za stopanje, vezanje ali šivanje
LUD. BARAGA LJUBLJANA
Selenburgova ulica 6/1. Telefon št. 999

Denar
je od nekega časa postal redek. Vedno težje postane pridobivati si ga. Ali življenje priprava vsakega na borbo za obstanek in kdor hoče v tej borbi zmagati, mora biti zdrav, svež in odprena. Zatorej uporabimo pri utrjenosti, osamozlošč, nervozni in

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 3.
krovec, stebni, galanterijski in okrasni klepar instalacije vedorodov
dizajna streljavnice. Kopalske in kusatinske naprave
izdelovanje posod iz pločevine za lince, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škafle 05L za konzerve.

A. Mudroch
vel. pečlar.
Novi Sad. Vodnika ul. 8.
Zajamčeno pravi čisti ima
cvetni med
razšilje 5 kg za 100 Din franko
uz pouzeče

J. Stjepušin
— Sisak —
preporuča
najbolje tabure, fice
partitura, stole
ostale potreb-
štine za sva-
glazbela 05L-
koven ne pe-

AIDA
Najnovejši opohalni štam
petrolejska pišinska svetiljka,
z žarovo žarnico

200-500
svetl. moči.
Krasne bele luč.
Neznatna poraba petroleja
Svečl kakor
elektrika!
»AIDA«

se rabi za razsvetljavo prodajalnic, uradov, gostilnic, šol, cerkev, dvorišč, vrtov itd. »AIDA« je prikladna za najmanjši in največji prostore. — Zahtevajte prospekt! Glavno skladišče za SHS ima elektrotehnična firma
ŠVARC in drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Iščemo zaupne zastopnike —
— Zahtevajte takoj prospekt! —

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Službe
Gospodična
absolventinja trgovske tečajja išče službo blagajničarke v trgovini ali restavraciji; večša slovenskega in nemškega jezika. — Ponudbe pod »Začetnica/376« na upravo »Slov. Naroda«.

Več dobrih mizarjev
za fino furniranje in poliranje pohištvo — išče A. A. m. a. n. tovarna pohištva, Tržič. 39/T

Ključavničarski pomočnik
močan in priden — išče službo pri večjem podjetju. — Ponudbe pod »Vesten/392« na upravo »Slov. Naroda«.

Prodajalka
(manufakturišinja) dobra in zanesljiva moč — išče primerno službo. — Ponudbe pod »Manufakturišinja/404« na upravo »Slov. Naroda«.

Absolventka
trgovske šole, dobra strojevska, zmožna slovenskega in nemškega jezika — išče začetno službo v pisarni ali trgovini; gre tudi kot blaginčarica. — Pismene ponudbe pod »Zvesta/406« na upr. »Slov. Naroda«.

Kuhar
samostojen, s dobro prakso, samaki — se išče za kuhinjo od 20 do 25 oseb za zdravilišče na nekem otoku v Primorju. Stanovanje in okirba v hiši. — Ponudbe s izpričevani in svetlobo glede plačila do najpozneje 10. t. m. na upravo »Slov. Naroda« pod »Ejdran/365«.

Stanovanje
v novi hiši za drž. železnico, obstoječe iz kuhinje, shrambe ter dveh sob se takoj odda proti mesečni najemni 675.— dinarjev. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.« 402

Močnejši, medijevski in boljše delovanja kot francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 veliki spoštajni steklenici za 63 Din, 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 59 Din, 36 dvojnatih ali 12 velikih specialnih steklenic za 250 Din, posredni steklenica

Mali oglasi
Zentive, dopisovanje ter oglašitve strogo trgoškega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Prodaj
Maska Pierotka
se posodi. — Kongresni trg 8/II., levo. 388

Kuhinjska oprava
nova, ceno napredaj. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«.

Kupim
Kupujemo zlato, srebro, platin. — Tovar na za ločenje dragih kovin. Ljubljana (Spodnja Siska), Sv. Jerneja cesta št. 8. 364

Posojilo
150.000 dinarjev kapitala!
Radi povečanja dobro vpeljane mehanične delavnice in trgovine se išče družabnik, če tudi brez sodelovanja. Potreben kapital 150.000 Din. — Ponudbe pod »Dobra investicija/403« na upr. »Slov. Naroda«.

Dopisovanja
Mlad uradnik
ki poseduje večje premoženje — želi znanstva s samostojno gospodinjstvom, ne glede na premoženje, od 18 do 22 let starosti; izključene niso vdove ali ločene žene. — Dopisi s polnim naslovom pod »Bodočnost/405« na upr. Tajnost zajamčena.

Stanovanje
v novi hiši za drž. železnico, obstoječe iz kuhinje, shrambe ter dveh sob se takoj odda proti mesečni najemni 675.— dinarjev. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.« 402

Močnejši, medijevski in boljše delovanja kot francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 veliki spoštajni steklenici za 63 Din, 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 59 Din, 36 dvojnatih ali 12 velikih specialnih steklenic za 250 Din, posredni steklenica

RADIO
aparat in sestavne dele ima v zalogi
FRANC BAR, Ljubljana,
Cankarjevo nabrežje št. 5

Nepremičnine
Prodajam dve novozidane zgrade
1. jednospratna s petnaest odeljenj in druga trospratna s dvadeset sedam odeljenj, zidane za svojo uporabo in potpuno moderne. — Za bližja obvestenja obratite se sopsveniku: Žižka ulica br. 8 kod Crvenog Krsta Smederevski Djeram.

Samotno opeko
za vse svrhe, v najboljši kakovosti in po najnižjih cenah — nudi Ljubljanska komercialna družba Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18. 200/L

Radio-aparate
slovitega sistema »Siti« (čuje se celo Amerika!) prodaja Ljubljanska komercialna družba, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18. 199/L

Zeleznoto vino
iz lekarn d. G. Piccoli Ljubljana, Dunajska cesta 6 — krepa malokrvne, nervozne ter oslabele odrasle in otroke. — Naročila se točno izvrš.

Ako se bočes hitro in bogato poročiti,
ne pozabi inserirati v »Slov. Narodu«!

Modna šivilja Marija Krmelj
Ljubljana, Beethovnova ulica 9, II. nadstr.

Elafluida stane 10 Din v lekarnah in enakih trgovinah. Že ob enem z zabojem in postorno razpošilja po povzetju ali proti vnapij poslanem denarju lekarnar Eugen V. Felier v Stubi Doli, Elsterg št. 238 Hrvatska.

Originalne potrebščine za Opalograph, Preservat, Fixat in druge potrebščine. **Lud. Baraga, Ljubljana, Selenburgova ulica 6** Tel. fon 207 980

Ako potrebujete sveže ali suhe vence, šopke aranžmaje, pokličite telefonsko številko

341

cvetličarna KORSIKA

Aleksandrova cesta
Naročila se pošiljajo na dom

Mehanično umetno vezenje

tastorov, perila, oblik, bluz, monogramov, fino belo in barvato entianje, ažuriranje.

MATEK & MIKEŠ, Ljubljana, 20-7

DALMATINOVA 13

Vsled strokovnega znanja najfiniša izvršitev in brezkonkurenčne cene. Najcenejši in čisti predtisk ženskih ročnih del v narodnih in modernih vzorcih ter lastnih originalih.

ŠOFERJA

zkušenega mehanika, ki izvršuje samostojno vse poprave pri avtomobilu in ki je po možnosti tudi strugar, šče z vsotopom 1. marca konzervna tovarna Globus d. d. na Vrhniki.

Edino najboljši
šivalni strojiso iz
JOSIP PETELINC-A

Za redno, hitro in industrijsko kvaliteto. AVLER, PUMPKIN. Posamezni deli za vse sisteme, igle, lampe, najboljši železni PLETILNI stroji. Ugodni plačilni pogoji, pravi v vseh vrstah, več letna garancija.

Ljubljana

Ikalnica za surovo bombaževino

na Češkoslovaškem, zlasti opremljena za odlično kvaliteto blaga, išče sposobnega zastopnika. — Dopisi pod „GUTE REFERENZEN 3264“ na: M. Duker Nachf. A. G., Wien I., Wollzeile 16.

DELNIŠKA DRUŽBA potrebuje za Ljubljano korespondentinjo

s popolnim obvladanjem slovenskega, nemškega in madžarskega jezika. Stalno mesto. Nastop takoj. Oftere poslati na upravo lista pod „Korespondentinja“.

Pletilni stroji

nemškega izdelka patent „Ideal“ z jamstvom za nogavice, jopce, svitarje in vsakovrstne pletenine nudijo vsakomur najboljšo in sigurno ekstenzijo. V zalogi s poukom, ki je jako lahek, in po potrebi tudi s stanovanjem edino lepri F. Kos, Ljubljana, Zidovska 5

Generalni zastopnik.

Premog, drva, oglje, briketi, koks

ILIRIJA, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Makulturni papir

kg Dln 5—

prodaja uprava „Slov. Naroda“

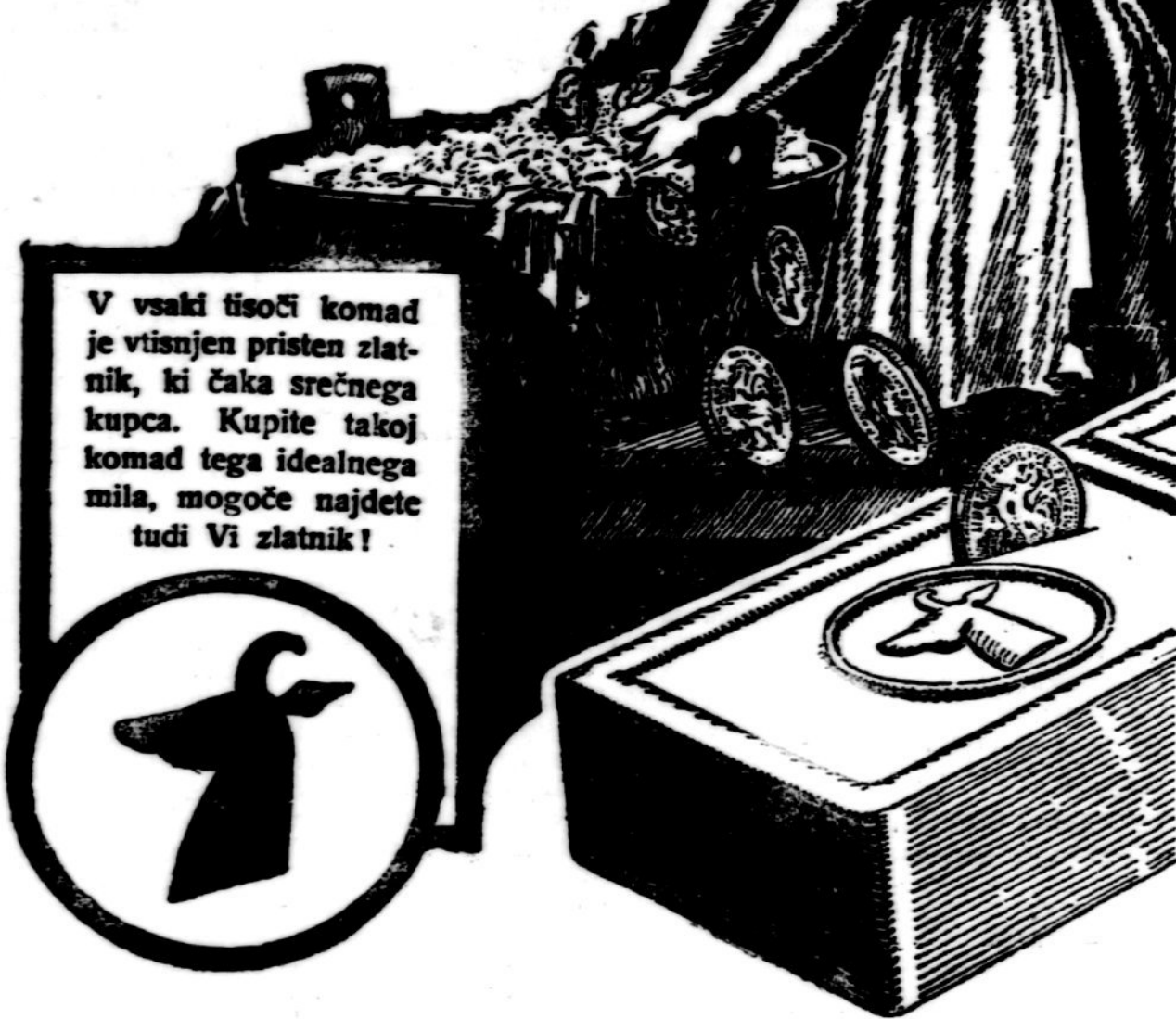
Dr. Miroslav Lukan

konces. pravni zastopnik v vseh panogah drž. uprave, posredovalnica privatnih poslov, informacijski biro naznanja, da je preselil svoje pisarno

na Dunajsko cesto 29-1

v hišo Gospodarske zveze

Zlatorog

terpentinovo milo
ta neprekosljiva sestava
mila in terpentina vsebuje
pristno zlato!

V vsaki tisoči komad je vtisnjen pristen zlatnik, ki čaka srečnega kupca. Kupite takoj komad tega idealnega mila, mogoče najdete tudi Vi zlatnik!

Najstarejša slovenska pletarska in ličarska delavnica

Ivan Bricelj, Ljubljana

Dunajska cesta 15 in Gospodarska c. 2 (dvoršča kmetna „Krupa“)

Se priporoča. — Izvršitev točna, cene zmerno. 27-1

Za vsako sprejemno ceno prodajam klobuke, slamnike ter vse potrebščine za modistke. —

Minka Horvat, modistka Ljubljana, Dalmatinova ulica 10/II

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja ob smrti našega preljubega očeta, gospoda

Ferdinanda Bradaška

kakor tudi za častitljivo spremstvo na njegovi zadnji poti se vsem najtopleje zahvaljujemo.

Globoko ža'n'o'i ostali.

Smoking srajce

promenadne, bele in barvaste, ovratnike vseh vrst, pentlje, samevoznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne potrebščine, svilene trake, čipke in veznice. — Nizke cene. — Velika izbira same pri

Josip Petelinc-u Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

NARODNA TISKARNA

IZVRŠITE TISKARSKA DELA V VSAKI MNOŽINI IN SICER. URADNE TISKOVINE CENIKE KUVERTE RAČUNE HRANILNE IN ZADRUŽNE KNJIŽICE POROČNA NAZNAVILA VABILA CIRKULARJE VSTOPNICE ETIKETE PRITVAŠKA NAZNAVILA LAVITKE IČASOPISE IN VSA V TISKARSKO STROKO SPADAJOČA DELA OKUSNO IN CENO S S NAROČILA SPREJEMA TUDI NARODNA KNJIGARNA PREŠERNOVA ULICA ŠTEVILKA 7 TELEFON ŠTEV 304

LJUBLJANA KNAFLJEVA UL 5

Tverniške skladišče blagov (štelov)

„SILESIA“ — NOVI SAD —

Pašćeva ulica 21

potrebuje za takoj uradnika

ki je samostalen slovenski in nemški korespondent in vaje vseh kancelijskih poslov, a da zna tudi srbsko-hrvatski Plača dobra, mesto stalno. Pismene ponudbe z referencami in zahtevo plače na gornjo firmo.

NARODNA KNJIGARNA

Prešernova ulica št. 7

Vsled odpovedi lokala globoko znižane cene za vse pisarniške in šolske potrebščine, papir, trgovske knjige, stare letnike Ljubljanskega Zvona ter leposlovne in druge knjige.

Ugodna prilika za šole in knjižnice.

Revmatizem akutni in kronični, bolečine v kolostih, zbadanje, otrdelost tilnika, želodčne krče, glavobol, protin, ishias in nevralgije vsake vrste ozdravi na zanesljiveje

ruski obliž

dovoljen od ministrstva zdravja v Beogradu. Premnoga zahvalna pisma potrjujejo njegovo zdravilnost. Originalna škatlja stane Din 25 in se dobiva po skoro vseh lekarnah in drogerijah V tranzitni državi po povzetju.

Dvorska apoteka Bogojevič, Skopje.

Prometni zavod za premog d. d.

v Ljubljani :: prodaja ::

:: premog ::

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briketi

Naslov: PROMETNI ZAVOD za PREM OG d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 13/1

Oklic dedičev dr. Weissa.

Zakoniti dediči po dne 28. januarja 1923 umrlem generalnem tajniku Trboveljske premogokopne družbe g. dr. Moritz Weissu so na podlagi raznih izjav pokojnika prepričani, da je v Ljubljani zapustil oporoko, ki jo je tam izročil v shrambo v kak safe ali pa v kako blagajno. Dediči so v posesti ključev stare Wertheim-Wiese blagajne.

Dediči prosijo tedaj za kako obvestilo banke, notarja ali druge osebe, ki se nahajajo v posesti oporoke pokojnika in ki morda niso zvedeli o njegovi smrti. Vsakteremu, ki o tej zadevi more vedeti resnično pojasnilo, zajamci se primerna nagrada.

Dopisi naj se naslovijo izključno na naslov vdove in otrok pokojnika, Dunaj III., Salesianergasse 5.

813

Velika

prvovrstna firma

OPOZARJA vse spretno, izurjene in agilne zastopnike,

da se jim nudi izredna prilika do velikega zaslužka.

Primerno zlasti za gospode, ki imajo dobre zveze z občinstvom. Uspeh osobito zagotovljen, ker je odjemalec vsak. Dosedanji zastopniki so zaslužili mesečno do Din 10.000. Ponudbe pod „Agilon-313“ v hrvaščini ali nemščini na upravo Slov. Naroda.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavnica Din 50.000.000—

Skupne rezerve nad Din 10.000.000—

151-1

ustanovljena 1900

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši)

PODRUŽNICE:

Brezice, Celje, Grosuplje, Gortanj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Pula, Sarajevo, Split, Trst, Agencija Legation.

Poštni ček. račun Ljubljana 10509

Brzjav. naslov: Banka Ljubljana

Tel. šte. 261, 413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela